

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการปฏิบัติงานของครูจ้างสอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ความหมายและความสำคัญของครู
2. บทบาทและหน้าที่ของครู
3. แนวคิดเกี่ยวกับวิชาชีพครู
4. ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548
5. มาตรฐานการปฏิบัติงาน
6. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 7.1 งานวิจัยภายในประเทศ
 - 7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ความหมายและความสำคัญของครู

ความหมายของครู

ครู อาจารย์ เป็นคำที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน ในสังคมปัจจุบันมีการใช้คำว่า ครูและอาจารย์กันในแทบทุกวงการอาชีพ จนดูเหมือนว่าใครที่ตั้งตัวเป็นครูหรืออาจารย์ได้โดยง่าย อันที่จริง ความหมายของครูหรืออาจารย์ในลักษณะของวิชาชีพหรือวิชาชีพชั้นสูง (Profession) นั้นมีความหมายกว้างขวางและลึกซึ้งกว่าการใช้เรียกกันในการอาชีพต่าง ๆ นัก (จารุพัฒน์ หมั่นท่า, 2546, หน้า 15) คำว่า “ครู” มีความหมายลึกซึ้งและกว้างขวางมาก หากที่จะสรุปให้มีความหมายตายตัวอย่างหนึ่งอย่างใดได้ ดังนั้น จึงมีผู้ให้ความหมายไว้แตกต่างกันออกไป ดังนี้

ยนต์ ชุ่มจิต (2541, หน้า 11) กล่าวว่า ครู หมายถึง ผู้ประกอบวิชาชีพอย่างหนึ่งที่ทำหน้าที่สอนคน ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่ศิษย์เป็นผู้มีความหนักแน่น ควรแก่การเคารพบูชาของศิษย์

ประไพ ลิทธิเลิศ (2542, หน้า 3) กล่าวว่า ครู หมายถึง ผู้ถ่ายทอดวิชาความรู้อบรมสั่งสอน คุณธรรมและจริยธรรม และอธิบายความหมายให้ตรงกับสภาพปัจจุบันแล้ว ครู หมายถึง ผู้จัดประสบการณ์เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน ประพฤติตนเป็นผู้กำกับการแสดง ชี้นำสาระที่ท้าทาย และแหล่งความรู้ที่ผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจน

ประเพณีปฏิบัติคนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งด้านวิทยาการสมัยใหม่และวิถีแห่งการดำเนินชีวิตถ้าพิจารณาในแง่วิชาชีพแล้ว ครูหมายถึง ผู้เปิดประตูทางปัญญาของศิษย์ เพื่อให้พัฒนาความเป็นมนุษย์ มีชีวิตจิตใจ ที่สูงกว่าสัตว์ทั้งหลาย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ให้คำจำกัดความไว้ในมาตรา 4 ว่า “ครู” หมายความว่า บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน (ธีรศักดิ์ อัครบวร, 2542, หน้า 14)

ปรีชา นิพนธ์พิทยา (2544, หน้า 29) กล่าวว่า ครูหมายถึง ผู้ทำให้ศิษย์รู้จักตนเอง เกิดแรงบันดาลใจที่จะทำความดีเพื่อส่วนรวม และเกิดฉันทะในการเรียนรู้ พัฒนาตนเองตลอดชีวิต

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546, หน้า 225) อธิบายว่า ครู หมายถึง ผู้สอนศิษย์ หรือผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์

ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548 (ราชกิจจานุเบกษา, 2548, หน้า 39) ให้คำจำกัดความของคำว่า “ครู” หมายความว่า บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพหลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาปฐมวัย ขั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญาตรี ทั้งของรัฐและเอกชน กู๊ด (Good, 1973, p. 586) ได้ให้ความหมายของคำว่าครู ไว้ในหนังสือพจนานุกรมทางการศึกษา (Dictionary of Education) ไว้ดังนี้

1. ครู คือ บุคคลที่ทางราชการจ้างไว้เพื่อทำหน้าที่ให้คำแนะนำ หรืออำนวยการในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับนักเรียนหรือนักศึกษาในสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นของรัฐหรือเอกชน
2. ครู คือ บุคคลที่มีประสบการณ์หรือมีการศึกษามากหรือดีเป็นพิเศษหรือมีทั้งการศึกษาและประสบการณ์ดีเป็นพิเศษในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง ที่สามารถทำให้บุคคลอื่นเกิดความเจริญงอกงามและพัฒนาการก้าวหน้าได้
3. ครู คือ บุคคลที่สำเร็จหลักสูตรวิชาชีพจากสถาบันฝึกหัดครู และการฝึกอบรมนั้นได้รับการยกย่องอย่างเป็นทางการ โดยมอบประกาศนียบัตรทางการสอนให้แก่บุคคลนั้น
4. ครู คือ บุคคลที่สั่งสอนอบรมคนอื่น ๆ

จากความหมายของคำว่า “ครู” ตามที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่า สังคมในอดีต ครูเป็นผู้มีบทบาทอย่างมากในการปลูกฝังความรู้และคุณธรรมให้แก่ศิษย์ เป็นผู้ที่มีความหนักแน่นควรแก่การเคารพบูชาของศิษย์ ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์เพื่อให้มีความรอบรู้ และพัฒนาตนเองจากความไม่รู้ไปสู่ความเป็นผู้รอบรู้ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ครูจึงเป็นแม่พิมพ์

ที่สำคัญให้เกิดขึ้น ดังนั้น ผู้ที่เป็นครูควรประพฤติและปฏิบัติตนให้เป็นผู้รอบรู้ มีคุณธรรม และสติปัญญา เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ต่อไป

ปัจจุบันคำว่า “ครู” หมายถึง วิชาชีพหนึ่งในสังคมมากกว่าหมายถึงบุคคล ครูต้องทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอน และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาของรัฐหรือของเอกชน โดยที่ครูต้องเป็นผู้จูงประกายการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน เป็นผู้อำนวยความสะดวกเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ของผู้เรียน ครูต้องเป็นผู้แสวงหาสาระการเรียนรู้ตลอดจนกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อสนองความสนใจและความต้องการของผู้เรียน ดังนั้นผู้ที่ประกอบวิชาชีพครูจึงต้องเป็นบุคคลที่มีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจที่จะถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่ศิษย์ตลอดเวลา และต้องมีคุณสมบัติครบตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ พ.ศ. 2548 ประกอบด้วยมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติตน (จรรยาบรรณของวิชาชีพ)

ความสำคัญของครู

จากอดีตที่ผ่านมา ครูมีความสำคัญต่อสังคมมากมายจน กระทั่งสังคมยกย่องให้ครูเป็นปูชนียบุคคลบ้าง เป็นพ่อแม่คนที่สองของศิษย์บ้าง เพราะนอกจากครูจะคอยสั่งสอนอบรมวิชาความรู้ต่าง ๆ แล้วครูจะต้องคอยดูแลเอาใจใส่ต่อสุขทุกข์ของศิษย์ ความเจริญก้าวหน้าของศิษย์และคอยปกป้องมิให้ศิษย์กระทำความชั่วต่าง ๆ อีกด้วย (ชนัด ทุมจิต, 2541, หน้า 46) ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของ ชูศักดิ์ พัฒนะมนตรี (2542, หน้า 26) ที่ว่า ครู เป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติภารกิจที่หนักยิ่งใหญ่มาก และมีคุณค่ามหาศาลต่อสังคมด้วยการสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบเพื่อไปสร้างสรรค์ครอบครัว สังคมและประเทศชาติให้มีความเจริญ และนอกจากนี้ ครูต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญสังคม เป็นผู้มีบทบาทและความสำคัญในการร่วมแก้ไขปัญหาด้านสังคมในทุกระดับด้วยนอกจากเป็นผู้สร้างและผู้เชี่ยวชาญสังคมแล้ว บทบาทและความสำคัญของครูต่อสังคมมากที่สุดอีกประการก็คือการป้องกันความเสื่อมโทรมของสังคมและประเทศชาตินั่นเอง (ธีรศักดิ์ อัครบรร, 2544, หน้า 18)

ปัจจุบันสังคมไทยเป็นยุคอุตสาหกรรมส่งผลให้ประชาชนภายในประเทศเกิดการเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้าน เช่น สภาพสังคม สิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต นอกจากนี้ยังมีศาสตร์ใหม่ ๆ เกิดขึ้นหลายสาขา วิชาชีพครูก็เริ่มก่อตัวขึ้นเช่นเดียวกับวิชาชีพชั้นสูงอื่น ๆ จากการขยายตัวทางอุตสาหกรรม สังคมยุคใหม่มีความจำเป็นและเกิดความต้องการครูที่มีคุณภาพและศักยภาพเข้ามาช่วยจัดระบบวิถีชีวิต ทั้งทางด้านวัฒนธรรม และทางเศรษฐกิจ ที่ต้องการกำลังคนในระดับต่าง ๆ ที่เหมาะสม ความสำคัญของครูไทยในปัจจุบันตามแนวคิดของ ธีรศักดิ์ อัครบรร (2544, หน้า 20) ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

1. ความสำคัญต่อการสร้างเยาวชน เนื่องจากสังคมปัจจุบันระบบครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยว เมื่อพ่อแม่ทำงาน ลูกต้องถูกส่งเข้าสู่ระบบโรงเรียน โดยมีครูเป็นผู้ถ่ายทอดวัฒนธรรม อบรมจริยธรรม สั่งสอนวิชาการ และช่วยชี้นำต่าง ๆ เพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2. ความสำคัญของครูในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เนื่องจากทรัพยากรมนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีค่าที่สุดและมีความสำคัญกว่าทรัพยากรทั้งหลาย การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ก็คือการเปลี่ยนแปลงมนุษย์ให้ดีขึ้นกว่าเดิม หรือเจริญขึ้นกว่าเดิม การศึกษาคือปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการพัฒนา ดังนั้นครูจึงเป็นผู้พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้กับประเทศชาติ

3. ความสำคัญของครูในการรักษาชาติ เนื่องจากเยาวชนเรียนรู้วัฒนธรรมไทยได้จากกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ครูจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ได้แก่

3.1 สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

3.2 วิถีครอบครัวและชุมชน

3.3 ขนบธรรมเนียมและประเพณีไทย

3.4 ภาษาไทย

3.5 ระเบียบวินัย

3.6 ค่านิยม

3.7 วิถีชีวิตและภูมิปัญญาไทย

3.8 การแต่งกายแบบไทย

3.9 ศิลปกรรมแบบไทย

3.10 วัฒนธรรมกับการท่องเที่ยว

3.11 วัฒนธรรมกับการพัฒนา

นอกจากการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยดังกล่าวแล้ว ครูยังช่วยเสริมสร้าง วัฒนธรรมที่พึงประสงค์อื่น ๆ อีกด้วย เช่น วัฒนธรรมทางการเมือง วัฒนธรรมการใช้ถนน และวัฒนธรรมการเข้าคิว เป็นต้น

4. ความสำคัญของครูในการเฝ้าระวังสังคม เนื่องจาก สภาพปัจจุบันโลกมีความสับสนวุ่นวาย มีบุคคลจำนวนมากที่ต้องเผชิญกับผลกระทบที่ตนเองไม่เป็นผู้ก่อขึ้น เช่น เด็กพิการต่าง ๆ ทั้งทางกายและทางจิตใจ นอกจากนี้ผู้ที่อยู่ในสถานพินิจ และในเรือนจำบุคคลกลุ่มนี้ต้องการครูเพื่อดูแลและให้ความรู้ในการประกอบอาชีพ ครูจึงได้ชื่อว่าเป็นผู้เฝ้าระวังสังคม

จากขอบข่ายเนื้อหาข้างต้นสรุปได้ว่า อาชีพครูเป็นวิชาชีพหนึ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อสังคม โดยผู้ที่ดำรงตำแหน่งครูต้องตระหนักในความเป็นมนุษย์ เป็นกัลยาณมิตร เป็นผู้ชี้ทางปัญญา เป็นผู้ทรงศาสตร์และศิลป์แห่งวิชาชีพครู และเป็นผู้ธำรงชาติ ทั้งนี้เพราะครู

มีบทบาทสำคัญทั้งในการคุ้มครองและป้องกันเยาวชนของชาติ ครูเป็นผู้พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้กับประเทศชาติ สังคมจึงยกย่องครูให้มีฐานะพิเศษหรืออาจเรียกว่าเป็นวิชาชีพหนึ่งที่สังคมยอมรับ

บทบาทและหน้าที่ของครู

บทบาทหน้าที่ของครู เป็นข้อปฏิบัติที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพครู เพื่อที่จะทำให้การประกอบอาชีพครูเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ได้มีนักวิชาการได้กล่าวถึงดังนี้

ธีรศักดิ์ อัครบรร (2542, หน้า 31) กล่าวว่า หน้าที่ความรับผิดชอบของครู หมายถึง กิจที่ครูต้องกระทำให้ได้ผลดีโดยสม่ำเสมอการกระทำของครูเพื่อให้เกิดผลดีได้นั้นต้องอาศัยพื้นฐานของ กฎระเบียบ แบบธรรมเนียม จริยธรรม จรรยาบรรณและคุณธรรมเป็นปัจจัยสำคัญด้วย

อาจกล่าวได้ว่าความรับผิดชอบในหน้าที่ของครูเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของครูที่สังคมคาดหวัง เป็นภารกิจที่สังคมมอบหมายให้ผู้ประกอบวิชาชีพครูกระทำ และเป็นพันธกิจที่ผู้เป็นครูมอบให้แก่สังคม บทบาทและหน้าที่ของครูนอกจากการสอนและถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนแล้ว ครูยังต้องมีบทบาทและภารกิจอีกหลายประการ เพื่อป้องกันความเสื่อมโทรมของสังคมและประเทศชาติ ดังนั้นบทบาทและหน้าที่ของครูจะต้องเปลี่ยนแปลงไปเพื่อให้สอดคล้องกับสถานะสังคม ได้มีผู้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของครูตามทัศนะต่าง ๆ ดังนี้

ในการประกอบวิชาชีพครูนอกจากจะมีมาตรฐานวิชาชีพครูเป็นแนวทางการดำเนินงานแล้ว พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดแนวทางจัดการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติงานของผู้มีหน้าที่จัดกระบวนการเรียนรู้ไว้ด้วย ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพครูจะต้องยึดถือเป็นแนวทางการปฏิบัติเช่นเดียวกัน ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการ (2548) ได้กำหนดบทบาทของครูตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มีดังนี้

1. จัดการเรียนรู้การสอน โดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด รวมถึงจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (มาตรา 22)

2. จัดสาระการเรียนรู้ โดยเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา กล่าวคือ (มาตรา 23)

2.1 ความรู้เกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชนชาติ สังคมโลก รวมทั้งความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทย และระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2.2 ความรู้และทักษะ ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน

2.3 ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

2.4 ความรู้ และทักษะด้านคณิตศาสตร์ ด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

2.5 ความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

3. จัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (มาตรา 24 ข้อ 1)

4. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้ มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา (มาตรา 24 ข้อ 2)

5. จัดกิจกรรม ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (มาตรา 24 ข้อ 3)

6. จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา (มาตรา 24 ข้อ 4)

7. จัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และวิทยากรประเภทต่าง ๆ (มาตรา 24 ข้อ 5)

8. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคลากรในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาการเรียนตามศักยภาพ (มาตรา 24 ข้อ 6)

9. จัดการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ สังเกต พฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอน ตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา (มาตรา 26)

10. จัดทำสาระ ของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชน และสังคมภูมิปัญญาท้องถิ่นรวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติโดยสาระของหลักสูตรทั้งที่เป็นวิชาการและวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิดความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม (มาตรา 27 และ 28)

11. ร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริม ความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษา อบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อ พัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การพัฒนา ระหว่างชุมชน (มาตรา 29)

12. พัฒนาระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ และดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนา การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน แต่ละระดับการศึกษา (มาตรา 30)

13. พัฒนาขีดความสามารถ ในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของผู้เรียนเพื่อให้มี ความรู้ และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยี เพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่าง ต่อเนื่องตลอดชีวิต (มาตรา 66)

14. ปฏิบัติงาน และประพฤติปฏิบัติตนตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพครู (มาตรา 53)

จากข้อบ่งชี้เนื้อหาดังกล่าวสรุปได้ว่า การดำเนินงานจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับ ผู้เรียนและชุมชนตามแนวทางที่กล่าวมาแล้วเป็นบทบาทของครู ซึ่งถือว่าเป็นบุคลากรหลักใน การปฏิรูปการศึกษาสามารถจะดำเนินได้โดยตลอดเวลาโดยไม่ต้องรอคำสั่งหรือทิศทางจากกระทรวง หรือ หน่วยงานต้นสังกัดแต่อย่างใด เนื่องจากสิ่งที่ปรากฏเป็นแนวทางจัดการศึกษาอยู่ใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ส่วนเป็นหลักวิชาครู ผู้ประกอบวิชาชีพครู หรือ ครูมืออาชีพ ได้ศึกษาเล่าเรียน และฝึกอบรมแล้วทั้งสิ้น ถ้าครูได้เริ่มต้นเปลี่ยนแปลงหรือปฏิรูปการจัดกระบวนการ เรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนเสียแต่บัดนี้ก็จะเป็นการเรียก “ความเป็นมืออาชีพ” ของครูกลับ คืนมา คุณภาพและมาตรฐานการประกอบอาชีพของครูก็จะสูงขึ้น ทำให้ครูมีศักดิ์ศรีเป็นที่ยอมรับนับถือ และไว้วางใจจากสาธารณชนโดยทั่วกัน

ทวีป อภิลิทธิ์ (ม.ป.ป., หน้า 112-114) ได้กล่าวถึงภาระรับผิดชอบของครู ตามรูปคำ “TEACHERS” ไว้ดังนี้

T = Teaching	หมายถึง ครูทำหน้าที่สอนและถ่ายทอดความรู้
E = Ethic	หมายถึง ครูเป็นผู้มีคุณธรรม มีเมตตาธรรมประจำใจ
A = Academic	หมายถึง ครูเป็นนักวิชาการที่มีความรอบรู้และเฝ้าหาความรู้อยู่

เป็นนิจ

C = Cultural Heritage หมายถึง ครูเป็นผู้รู้คุณค่าของขนบธรรมเนียมประเพณี และ

วัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น และของชาติ และทำหน้าที่ถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมดังกล่าวไปสู่
คนรุ่นหลัง

H = Human Relationship หมายถึง ครูเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและเป็นผู้มีสุขภาพที่ดี

E = Evaluation หมายถึง ครูคือผู้รู้ และเข้าใจเรื่องการวัดผลและประเมินผล
เป็นอย่างดี เพราะการวัดและประเมินผลนั้น ครูต้องใช้อยู่ตลอดเวลาในกระบวนการเรียนการสอน

R = Research หมายถึง ครูคือผู้ค้นคว้าวิจัยเพื่อหาความรู้ใหม่ๆ และ
สามารถนำผลวิจัยที่ผู้อื่นทำไว้แล้วไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน

S = Service หมายถึง ครูคือผู้ให้บริการด้านอื่น ๆ นอกเหนือจาก
การสอน เช่น บริการแนะแนว บริการด้านสวัสดิการในโรงเรียน รวมถึงการบริการทางวิชาการ
แก่ชุมชนอีกด้วย

บทบาทและภารกิจของครูตามแนวคิดของ ทวีป อภิสิทธิ์ ที่ได้วิเคราะห์จากคำศัพท์
TEACHERS มีความสอดคล้องและแตกต่างกันกับหน้าที่และความรับผิดชอบของครูที่ธีรศักดิ์ อัครบรร
(2542, หน้า 36) ได้สรุปไว้ โดยเทียบกับปัญชนะ จากคำว่า TEACHERS โดยสรุปได้ดังนี้

T = Teaching and Training	การสั่งสอนและฝึกฝนวิทยาการ
E = Ethic Instruction	การอบรมคุณธรรมและจริยธรรม
A = Action Research	การวิจัยและการศึกษาค้นคว้า
C = Cultural Heritage	การถ่ายทอดวัฒนธรรม
H = Human Relationship	การสร้างมนุษยสัมพันธ์
E = Extra Jobs	การปฏิบัติงานที่พิเศษต่าง ๆ
R = Reporting and Counselling	การรายงานผลนักเรียนและการแนะแนว
S = Student Activities	การจัดกิจกรรมนักเรียน

จากขอบข่ายเนื้อหาดังกล่าวสรุปได้ว่า บทบาทและภารกิจครู ตามรูปศัพท์ TEACHERS
นั้น มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียน ด้วย กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน และ
การพัฒนาตนเองในด้านของความรู้ ควบคู่กับคุณธรรม และจริยธรรม

วูล์ฟอล์ก (Woolfolk, 1990, pp. 5-8) กล่าวว่า ครูมีภารกิจ และบทบาท 7 ประการ
ประกอบด้วย

1. ครูในฐานะผู้เชี่ยวชาญในการสอน
2. ผู้กระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการเรียน
3. ผู้จัดการ ครูต้องทำหน้าที่รักษาวินัยในชั้นเรียน จัดการเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ

เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้

4. ผู้นำ ครูต้องเป็นผู้นำในชั้นเรียน ผู้นำของชุมชน หรือสังคมในท้องถิ่น
5. ผู้ให้คำปรึกษา เพื่อช่วยเหลือนักเรียนอีกทั้งเพื่อประโยชน์ในการแนะแนวทางการศึกษา

และวินิจฉัยปัญหา

6. แม่แบบ (Model) ครูต้องเป็นแม่แบบที่ดีให้กับเด็กในทุก ๆ ด้าน
 7. ผู้ดูแลและพัฒนาวิชาชีพ ครูต้องพัฒนาวิชาชีพครูตลอดเวลาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก
- ประสาท อิศรปริดา (2547, หน้า 18) กล่าวว่า ครูมีภารกิจและบทบาทสำคัญ 6 ประการ คือ
1. เป็นผู้สอนและถ่ายทอดความรู้ ภารกิจนี้รวมการกระตุ้นแรงจูงใจ ในการเรียน
 2. เป็นผู้จัดการในชั้นเรียน และการวัดและประเมินผลการเรียน
 3. เป็นแม่แบบและเป็นผู้สืบทอดด้านวัฒนธรรมและคุณธรรม
 4. เป็นผู้เฝ้าหาและพัฒนาความรู้อยู่เสมอ
 5. เป็นผู้นำ
 6. เป็นผู้ให้บริการทางวิชาการแก่ศิษย์ และชุมชน

จากขอบข่ายเนื้อหาดังกล่าวสรุปได้ว่า บทบาทและภารกิจของครูตามแนวคิดของ วูลโฟล์ค และ ประสาท อิศรปริดา มีลักษณะคล้ายกันหลาย ๆ ด้าน ได้แก่ ครูต้องมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน และเป็นผู้นำในทุก ๆ ด้านให้กับนักเรียน และชุมชน ทั้งในด้านความรู้ ความประพฤติ อีกทั้งครูต้องเฝ้ารู้อยู่เสมอ

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูกำหนดภาระงานของข้าราชการครู 5 ประการ ดังนี้

1. การให้การปรึกษา การอบรม การปกครองดูแล การให้คำปรึกษาแนะแนวการศึกษา การแนะแนวอาชีพ และปัญหาต่างๆ
2. งานบริการแก่สังคมในด้านวิชาการ และด้านอื่นๆ การทำนุบำรุงเสริมสร้าง ศิลปวัฒนธรรม
3. งานเกี่ยวกับการศึกษา ค้นคว้า วิจัย วิเคราะห์
4. งานด้านการนิเทศ วัดผลประเมินผล เสนอแนะ การปรับปรุงหลักสูตร เปรียบเทียบ เอกสารทางวิชาการ การใช้สื่อการเรียนการสอน การใช้เทคนิคและวิธีการใหม่ๆ ทางการศึกษา
5. งานด้านการปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

จากขอบข่ายเนื้อหาดังกล่าว สรุปได้ว่า ครูมีบทบาทและหน้าที่หลาย ๆ ด้าน เนื่องจากครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติภารกิจที่หนักยิ่งใหญ่มาก และมีคุณค่ามหาศาลต่อสังคมด้วยการสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ เพื่อไปสร้างสรรค์ครอบครัว สังคมและประเทศชาติให้มีความเจริญ ดังนั้น ครูมีบทบาทและหน้าที่ควรปฏิบัติดังนี้ 1) การปฏิบัติต่อตนเอง ด้านวิชาการ มีการปรับปรุงตนเองให้ทันสมัยต่อวิชาความรู้อยู่เสมอ รู้จักนำความคิดใหม่ๆ มา

ปรับปรุงเนื้อหาวิชาที่สอนในขณะเดียวกันก็สามารถสร้างองค์ความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน อีกทั้งเสริมสร้างพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองให้มีชีวิตที่มีคุณภาพและตั้งใจปฏิบัติงานในความรับผิดชอบของตนให้เต็มความสามารถ 2) ปฏิบัติต่อการสอน สามารถวิเคราะห์ผู้เรียนวางแผนการสอนได้อย่างเหมาะสม จัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน และสอนได้ตามแผนที่กำหนดมีสื่อการเรียนการสอนพัฒนาเทคนิคการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการพัฒนาทางเทคโนโลยี ตลอดจนสามารถวัดและประเมินผลการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียน 3) ปฏิบัติต่อผู้เรียน ใช้วิชาความรู้และสนใจดูแลพฤติกรรมของนักเรียน ให้นักเรียน และควบคุมดูแลความประพฤติ แนะนำไปในทางที่ดี ตลอดจนรับฟังความคิดเห็น เป็นที่ปรึกษาพร้อมกับให้คำแนะนำต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียน ไม่แสดงอารมณ์รุนแรงกับนักเรียน อีกทั้งประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนในทุก ๆ ด้าน และ 4) ปฏิบัติต่อสังคม ปฏิบัติตนและอุทิศตนเพื่อวิชาชีพครูให้เป็นที่ศรัทธาของประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการรวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน

จุดมุ่งหมายสูงสุดของบทบาทหน้าที่ของครู คือ พัฒนาคนในชาติให้เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพ มีการศึกษา มีคุณธรรม มีจริยธรรม มองกว้างคิดไกล และใฝ่สูง อันจะเป็นกลุ่มพลังที่สำคัญในการสร้างสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง เพื่อการพัฒนาชาติและพัฒนาโลกต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับวิชาชีพครู

สังคมทุกสังคมจะต้องประกอบด้วยบุคคลที่ประกอบอาชีพต่าง ๆ กัน เพื่อสร้างผลผลิต และให้บริการแก่ผู้อื่น ทุกคนย่อมมีการบริโภค แลกเปลี่ยนการบริโภคเพื่อความผาสุกมั่นคงของบุคคลและสังคม ลักษณะอาชีพมีหลายลักษณะ เช่น อาชีพที่สร้างผลผลิตที่เป็นปัจจัยพื้นฐานการยังชีพ เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค อาชีพที่ให้บริการเพื่อความ สุข ความปลอดภัย ความเป็นธรรม เช่น ข้าราชการตำรวจ ทหาร หรืออาชีพที่เกี่ยวข้องกับบริการทางสังคม เช่น ครู และแพทย์ เป็นต้น

วิชาชีพ (Profession) เป็นอาชีพที่สังคมถือว่ามีความพิเศษและยกย่องว่าเป็นอาชีพชั้นสูง เนื่องจากเป็นวิชาชีพที่มีความจำเป็นต่อชีวิตและการดำรงชีพของผู้รับบริการ และสังคมทั่วไป ผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องใช้เวลาศึกษาวิทยาการ และฝึกฝนให้มีความชำนาญจึงจะทำได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งลักษณะของวิชาชีพชั้นสูงโดยทั่วไปมี 5 ประการ (รุ่งทิวา จักรกร, 2529, หน้า 12) ดังนี้

1. ต้องมีการให้บริการแก่สังคม (Social Service) ที่มีลักษณะจำเพาะเจาะจง และจำเป็น เช่น วิชาชีพแพทย์ วิศวกร และครู ต้องเน้นหนักด้านบริการแก่สังคมมากกว่าการหาประโยชน์จากผู้รับบริการ

2. ต้องมีจรรยาบรรณ (Professional Ethics) เพื่อเป็นแนวทางของการปฏิบัติวิชาชีพ ผู้ละเมิดต้องได้รับการลงโทษ ในกรณีร้ายแรงอาจถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ

3. ต้องได้รับการศึกษาอบรมเป็นระยะเวลายาวนาน (Long Period of Training) เพื่อให้มีความรู้กว้างขวางลึกซึ้ง ทั้งนี้เนื่องจากต้องใช้วิธีการแห่งปัญญาในการให้บริการ คือ อย่างน้อยต้องจบปริญญาตรี

4. ต้องมีความเป็นอิสระ เสรีภาพในการใช้วิชาชีพนั้น ๆ (Professional Autonomy) ตามมาตรฐานวิชาชีพ

5. ต้องมีสถาบันวิชาชีพเป็นแหล่งกลางในการสร้างสรรค์ จรรยาบรรณมาตรฐานของวิชาชีพ (Professional Institution) คอยพิทักษ์รักษาผลประโยชน์ให้แก่ผู้ประกอบวิชาชีพนั้น และเป็นแหล่งกลางในการเสริมสร้างสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกของวิชาชีพ เช่น ชุรสภา แพทยสภา และเนติบัณฑิตยสภา

วิจิตร ศรีสอ้าน (2530, หน้า 21) ได้อธิบายถึงลักษณะวิชาชีพไว้ดังนี้ คือ

1. ให้บริการแก่สังคม โดยไม่เข้าซ้อนกับวิชาชีพอื่น
2. ให้บริการแก่สังคมโดยใช้วิธีการแห่งปัญญา
3. สมาชิกมีความเป็นอิสระในการดำเนินการเกี่ยวกับวิชาชีพ
4. สมาชิกต้องได้รับการศึกษาในระดับสูง
5. สมาชิกต้องประพฤติดี และมีจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพนั้น
6. ต้องมีสถาบันหรือองค์กรวิชาชีพ เป็นแหล่งกลางคอยสร้างสรรค์ จรรยาบรรณ

ความมั่นคงแห่งวิชาชีพของสมาชิก

พัฒน์ น้อยแสงศรี (2541, หน้า 33) อธิบายลักษณะวิชาชีพไว้ดังนี้

1. เป็นวิชาเฉพาะในระดับสูง หมายความว่า ผู้ที่รู้วิชาการในระดับสูงจะต้องเป็นผู้ที่คงแก่เรียน ซึ่งผู้ได้รับการศึกษามาอย่างดีแล้วจะต้องมาให้บริการและจะต้องมีทัศนคติที่ดีต่อการบริการนั้นด้วย

2. ถือความสามารถที่จะสนองความต้องการของประชาชนเป็นเครื่องวัดความสำเร็จ ไม่ใช่ถือความสามารถในการประกอบผลประโยชน์ใส่ตน

3. มีระบบการควบคุมการประกอบอาชีพนั้น ไม่ใช่ว่าใครจะทำอะไรก็ได้ตามชอบใจ และไม่ใช่ว่าควบคุมแต่การประกอบอาชีพเท่านั้น ผู้ที่จะเข้าไปศึกษาในวิชาชีพนั้นก็ต้องควบคุมด้วยเหมือนกัน ในระบบการควบคุมนี้ บางแห่งเขาก็ตั้งเป็นสมาคม และมีบทบัญญัติไว้กำหนด จรรยาบรรณว่าทำอะไรจึงจะถูก อะไรจึงผิด

ฮอยล์ (Hoyle, 1969, p. 80) กล่าวถึงวิชาชีพชั้นสูงต้องมีลักษณะ ดังนี้

1. เป็นการให้บริการที่สำคัญแก่สังคม
2. ใช้วิธีการแห่งปัญญาในการประกอบอาชีพ
3. ต้องเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการและฝึกอบรมอยู่เสมอ
4. มีอิสระในการปกครองตนเองอย่างสูง
5. มีจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ
6. ต้องมีความเจริญก้าวหน้าอยู่เสมอ

พัฒน์ น้อยแสงศรี (2541, หน้า 33-36) ได้กล่าวถึงเกณฑ์ในการพิจารณาว่าอาชีพใดเป็นวิชาชีพ โดยแยกหัวข้อสำคัญออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนแรกกล่าวถึงเกณฑ์ทั่วไปของวิชาชีพ และตอนหลังได้กล่าวถึงอาชีพครูว่าเป็นไปตามเกณฑ์วิชาชีพ ดังนี้

1. วิชาชีพเป็นวิชาเฉพาะในระดับสูง ประการแรก ในการเรียนวิชานั้น ต้องใช้ความสามารถทางสมองในระดับสูง ต้องใช้ปัญญา ประการที่สอง อาชีพนี้เป็นอาชีพที่เขารับรองกันทั่วโลกว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูง เนื่องจากการที่จะใช้ความรู้ประกอบอาชีพทางด้านนี้ก็ต้องใช้เทคนิคในระดับสูงไม่ว่าใคร ๆ ก็สมารถทำได้
2. วิชาชีพต้องมีการสัมมนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการวิจัย ค้นคว้าทดลองหาข้อเท็จจริงใหม่ ๆ ความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ
3. วิชาชีพต้องมีความมุ่งหมายในแง่ปฏิบัติ (Profession Is Practical) ไม่ใช่เป็นวิทยาการภาคทฤษฎีแต่เพียงด้านเดียว
4. วิชาชีพต้องมีระบบควบคุม
5. วิชาชีพต้องเป็นวิชาที่ให้บริการแก่ประชาชน ต้องการการเสียสละ ต้องมีศรัทธาอย่างแรงกล้า มีแรงจูงใจ

ยนต์ ชุมจิต (2541, หน้า 17-19) ได้นำเกณฑ์มาตรฐานของงานวิชาชีพหรืออาชีพชั้นสูงอื่น ๆ ไปเปรียบเทียบกับลักษณะงานของครู ดังนี้

1. การยอมรับเป็นอาชีพตลอดชีวิต (Life-Long Career Commitment) อาชีพครูเมื่อบุคคลได้มีโอกาสเข้ามาทำหน้าที่ทางการสอนด้วยความศรัทธาและตั้งใจจริงแล้ว จะรู้สึกมีความมั่นคงและปลอดภัยในการทำงานไปตลอดชีวิต
2. ให้บริการแก่สังคม (Social Service) การสอนเป็นการให้บริการแก่สังคมอย่างแท้จริง การให้บริการของครูนั้นส่วนใหญ่จะกระทำกับนักเรียนมากกว่ากับบุคคลอื่น ๆ ครูจะพยายามช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในวิชาการต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีชีวิตที่ดีขึ้น การให้บริการของครูต่อนักเรียนในทำนองนี้จึงไม่แตกต่างไปจากการที่แพทย์และพยาบาลพยายามรักษาให้ผู้ป่วยกลับคืนไปสู่การมีสุขภาพที่ดีงาม

3. ใช้วิธีการทางปัญญา (Intellectual Techniques) วิชาชีพครูเข้าเกณฑ์ข้อนี้แน่นอน เพราะการสอนเป็นงานที่เกี่ยวกับกิจกรรมทางปัญญามากกว่าอย่างอื่น และงานของครูทุกระดับ ถือว่าเป็นพื้นฐานสำหรับการเตรียมผู้ที่จะประกอบวิชาชีพอื่น ๆ ทุกอาชีพ ดังนั้นจึงพออนุมานได้ว่า วิชาชีพครูเปรียบเสมือน “แม่ของวิชาชีพ” ต่าง ๆ

4. มีจรรยาบรรณ (Code of Ethics) วิชาชีพทุกชนิตจะต้องมีจรรยาบรรณสำหรับคอย ควบคุมความประพฤติของผู้ประกอบวิชาชีพ หรือมีไว้สำหรับให้สมาชิกได้ยึดถือปฏิบัติเพื่อก่อ ให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองทั้งทางด้านส่วนตัวของผู้ประกอบวิชาชีพ และความเจริญก้าวหน้าของ วิชาชีพนั้น ๆ สำหรับจรรยาบรรณของครูที่ใช้ในปัจจุบัน เรียกว่า ระเบียบคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณ และวินัย ตามระเบียบประเพณีของครู พ.ศ. 2526

5. มีอิสระในการตัดสินใจตามสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพ (Independent Judgment Relative to Professional Performance) การมีอิสระในการตัดสินใจหรือความเป็นอิสระของ ผู้ประกอบวิชาชีพนี้ เป็นลักษณะของงานวิชาชีพเช่นเดียวกัน ครูย่อมมีอิสระในการสอน การสอบ ตลอดจนการประเมินผลการเรียนของนักเรียนตามความเหมาะสมด้วย

6. ใช้ระยะเวลาในการศึกษาอบรมยาวนาน (Professional Training or Requires Extended Professional Preparation) งานอาชีพที่ได้ชื่อว่าเป็นวิชาชีพต้องการให้ผู้ประกอบวิชาชีพ มีความรู้ ความชำนาญมากเป็นพิเศษ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการศึกษาอบรมยาวนาน หรือใช้เวลาในการเตรียมการมากเป็นพิเศษกว่าอาชีพทั่วไป โดยปกติจะใช้เวลาอย่างน้อย 4 ปี หลังจากจบชั้นมัธยมศึกษา

7. มีการฝึกอบรมประจำการอย่างต่อเนื่อง (Continuous in Service Growth) เนื่องจาก ความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และความเปลี่ยนแปลงทางสังคมเกิดขึ้นอยู่เสมอ ดังนั้น จึงจำเป็นสำหรับผู้ประกอบอาชีพที่ต้องศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ ให้ทันสมัยอยู่เสมอ วิชาชีพครู ก็เช่นเดียวกัน จะต้องมีพัฒนาตัวครูอยู่เสมอด้วยการจัดให้มีการฝึกอบรมประจำการอย่างต่อเนื่อง

8. มีองค์กรพิทักษ์ประโยชน์ (Professional Organization) อาชีพชั้นสูงทุกอาชีพ จะมี องค์กรคอยควบคุมดูแลและพิทักษ์ประโยชน์ให้แก่สมาชิกในสถาบันวิชาชีพของตน สำหรับ วิชาชีพครู มีองค์กรพิทักษ์ประโยชน์ของครูเรียกว่า “คุรุสภา”

โดยสรุป วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงซึ่งต้องอาศัยความรู้ ความสามารถเฉพาะด้าน ต้องทำหน้าที่ทางการสอนด้วยความศรัทธาและตั้งใจจริง ให้ความรู้แก่สังคม นักเรียน ครูต้องมี จรรยาบรรณ มีมารยาทและวินัยตามระเบียบของครู มีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ปฏิบัติตาม เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา มีองค์กรพิทักษ์ประโยชน์ให้แก่ครู คือ คุรุสภา

เนื่องจากวิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง ต้องอาศัยความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน ดังนั้น ผู้ประกอบวิชาชีพครู ต้องมีความรู้ ทักษะ และกิจกรรมพื้นฐานของวิชาชีพครู (คำหามาน คนไค, 2543, หน้า 35-40) ดังนี้

1. แสวงหาและใช้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนและชุมชน
2. วิเคราะห์ผู้เรียนและชุมชน
3. แสวงหาความรู้ทั่วไปและความรู้วิชาที่จัดการเรียนรู้
4. แสวงหาความรู้และเข้าใจธรรมชาติของผู้เรียน
5. วิเคราะห์หลักสูตรและสร้างหลักสูตร
6. จัดทำและพัฒนาแผนการสอน
7. แสวงความเมตตาและเอาใจใส่ผู้เรียน
8. กล้าคิดและกล้าแสดงออก
9. มอบหมายงานตามความถนัดและศักยภาพ
10. ร่วมคิดกับผู้เรียน
11. ร่วมทำกิจกรรมกับผู้เรียน
12. สร้างจินตนาการและความคิดริเริ่ม
13. จัดกิจกรรมเป็นกลุ่มและรายบุคคล
14. คิดวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็น
15. เรียนรู้ตลอดชีวิตจากธรรมชาติและสังคมแวดล้อม
16. ประเมินค่าโดยใช้เหตุผลและยอมรับการประเมิน
17. เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง
18. เรียนรู้จากการค้นคว้าด้วยตนเอง
19. เรียนรู้จากการทดลอง
20. เรียนรู้จากการ “ดูและเรียนงาน” จากผู้อื่น
21. สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
22. บูรณาการสิ่งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม
23. ชื่นชมความสำเร็จของตนและของผู้อื่น
24. จัดระบบงาน และประมวลผลการทำงาน
25. ประพฤติปฏิบัติตนถูกต้องดีงามเป็นปกตินิสัย
 - 25.1 ศีลธรรม
 - 25.2 กฎหมาย

25.3 มารยาทสังคม

25.4 จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ

26. มีความรู้และพัฒนาความรู้ทักษะวิชาชีพอยู่เสมอ

26.1 ใช้ภาษาไทยได้ถูกต้อง

26.2 ถ่ายทอดความคิดให้เข้าใจง่าย

26.3 ถ่ายทอดทักษะเป็น

26.4 เขียนกระดานเป็น

26.5 วาดภาพเป็น

26.6 เขียนตัวอักษรประดิษฐ์เป็น

26.7 ถามเป็น ตอบเป็น

26.8 สาธิตเป็น

26.9 ให้รางวัลและลงโทษเป็น

26.10 ใช้เทคโนโลยีเป็น

26.11 ใช้พจนานุกรมเป็น

26.12 อ่านหนังสือเป็น และอ่านเป็นนิสสัย

26.13 จดบันทึกเป็น และบันทึกงานเป็นนิสสัย

26.14 เล่นกีฬาและร้องเพลงได้

26.15 เข้าใจและใช้ภาษาอังกฤษได้

26.16 พูดในที่ชุมชนได้

26.17 พัฒนาบุคลิกภาพและสุขภาพอยู่เป็นนิจ

26.18 สามารถควบคุมอารมณ์และการแสดงออกได้

26.19 แสดงความเป็นมิตรและไม่ถือตัว

26.20 มองโลกในแง่ดีและมีอารมณ์ขัน

26.21 ทำและใช้แบบทดสอบเป็น

26.22 วิจัยในโรงเรียนได้

จากแนวคิดของ คำหมาน คนไค สรุปได้ว่า วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง ผู้ที่ประกอบวิชาชีพครูต้องมีความรู้ ความสามารถหลาย ๆ ด้าน ประพฤติปฏิบัติตนให้สมกับเป็นปวงชนียบุคคล ซึ่งแนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครู ที่กำหนดในข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548 ได้แก่ มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติตน (จรรยาบรรณของวิชาชีพ)

ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548

พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 มีหลักการสำคัญคือแก้ไขพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 ให้เป็นกฎหมายว่าด้วยสภาครูและบุคลากรทางการศึกษาและกำหนดให้มีองค์กรเกี่ยวกับวิชาชีพครู 2 องค์กร ได้แก่ 1) สภาครูและบุคลากรทางการศึกษา เรียกว่า คุรุสภา มีฐานะเป็นนิติบุคคล อยู่ในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่เกี่ยวกับศึกษาตามมาตรา 53 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ 2) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา ภายใต้การบริหารของคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา มีฐานะเป็นนิติบุคคล อยู่ในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสวัสดิการ สวัสดิภาพและส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของกระทรวง รวมทั้งบริหารจัดการองค์การค่าของคุรุสภา

สาระสำคัญเกี่ยวกับคุรุสภา ตามพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 มาตรา 8 ได้แก่

1. กำหนดมาตรฐานวิชาชีพ ออกและเพิกถอนใบอนุญาต กำกับดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ รวมทั้งการพัฒนาวิชาชีพ
2. กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาวิชาชีพ
3. ประสานส่งเสริมการศึกษาและการวิจัยเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพ

จากพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 ส่งผลให้คณะกรรมการคุรุสภา อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (11) (จ) (ฉ) มาตรา 49 และมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 ประกอบกับมติคณะกรรมการคุรุสภา ในการประชุมครั้งที่ 9/2548 วันที่ 20 มิถุนายน 2548 และมติคณะกรรมการคุรุสภา ในการประชุมครั้งที่ 10/2548 วันที่ 18 กรกฎาคม 2548 โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ คณะกรรมการคุรุสภาจึงออกข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2548 โดยนายเสริมศักดิ์ วิศวลาภรณ์ ประธานกรรมการคุรุสภา (ราชกิจจานุเบกษา, 2548, หน้า 39-46) มีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548”
2. ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป
3. ในข้อบังคับนี้

3.1 วิชาชีพ หมายความว่า วิชาชีพทางการศึกษาที่ทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ รวมทั้งการรับผิดชอบการบริหาร

สถานศึกษา ในสถานศึกษาปฐมวัย ขั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญา ทั้งของรัฐ และเอกชน และการบริหารการศึกษานอกสถานศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษาตลอดจนการสนับสนุน การศึกษา ให้บริการหรือปฏิบัติงานเกี่ยวเนื่องกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน การนิเทศและ การบริหารการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาต่าง ๆ

3.2 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา หมายความว่า ครู ผู้บริหารสถานศึกษาผู้บริหาร การศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาอื่น ซึ่งได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพตามพระราชบัญญัติ สภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546

3.3 ครู หมายความว่า บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพหลักทางด้านการเรียนการสอนและ การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาปฐมวัย ขั้นพื้นฐาน และ อุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญา ทั้งของรัฐและเอกชน

3.4 ผู้บริหารสถานศึกษา หมายความว่า บุคคลซึ่งปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหาร สถานศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัย ขั้นพื้นฐาน และ อุดมศึกษาต่ำกว่าปริญญา ทั้งของรัฐและเอกชน

3.5 ผู้บริหารการศึกษา หมายความว่า บุคคลซึ่งปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารนอก สถานศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษา

3.6 บุคลากรทางการศึกษาอื่น หมายความว่า บุคคลซึ่งทำหน้าที่สนับสนุนการศึกษา ให้บริการหรือปฏิบัติงานเกี่ยวเนื่องกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน การนิเทศ และการบริหาร การศึกษา ในหน่วยงานการศึกษาต่าง ๆ ซึ่งหน่วยงานการศึกษากำหนดตำแหน่งให้ต้องมีคุณวุฒิ ทางการศึกษา

3.7 มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา หมายความว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ และคุณภาพ ที่พึงประสงค์ในการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องประพฤติปฏิบัติตาม ประกอบด้วย มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐาน การปฏิบัติงานและมาตรฐานการปฏิบัติตน

3.8 มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ หมายความว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับ ความรู้และประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ หรือการจัดการศึกษา ซึ่งผู้ต้องการประกอบวิชาชีพ ทางการศึกษาต้องมีเพียงพอที่สามารถนำไปใช้ในการประกอบวิชาชีพได้

3.9 มาตรฐานการปฏิบัติงาน หมายความว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะหรือ การแสดงพฤติกรรม การปฏิบัติงานและการพัฒนางาน ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้อง ปฏิบัติตาม เพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายการเรียนรู้ หรือการจัดการศึกษา รวมทั้ง ต้องฝึกฝนให้มีทักษะหรือความชำนาญสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

3.10 มาตรฐานการปฏิบัติตน หมายความว่า จรรยาบรรณของวิชาชีพที่กำหนดขึ้นเป็นแบบแผนในการประพฤติตน ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องปฏิบัติตาม เพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณ ชื่อเสียง และฐานะของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาให้เป็นที่เชื่อถือศรัทธาแก่ผู้รับบริการและสังคม อันจะนำมาซึ่งเกียรติและศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ

4. ให้ประธานกรรมการคุรุสภารักษาการตามข้อบังคับนี้ และให้มีอำนาจออกระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่ง เพื่อปฏิบัติตามข้อบังคับนี้ รวมทั้งให้มีอำนาจตีความและวินิจฉัย ขี้ขาดปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ

5. ผู้ประกอบวิชาชีพครู ต้องมีมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ดังต่อไปนี้

5.1 มาตรฐานความรู้ มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษาหรือเทียบเท่า หรือคุณวุฒิอื่นที่คุรุสภารับรอง โดยมีความรู้ ดังต่อไปนี้

5.1.1 ภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู

5.1.2 การพัฒนาหลักสูตร

5.1.3 การจัดการเรียนรู้

5.1.4 จิตวิทยาสำหรับครู

5.1.5 การวัดและประเมินผลการศึกษา

5.1.6 การบริหารจัดการในห้องเรียน

5.1.7 การวิจัยทางการศึกษา

5.1.8 นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา

5.1.9 ความเป็นครู

5.2 มาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ ผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษา เป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี และผ่านเกณฑ์การประเมินปฏิบัติการสอนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการคุรุสภากำหนด ดังต่อไปนี้

5.2.1 การฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน

5.2.2 การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ

6. ผู้ประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ดังต่อไปนี้

6.1 มาตรฐานความรู้ มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการบริหารการศึกษา หรือเทียบเท่า หรือคุณวุฒิอื่นที่คุรุสภารับรอง โดยมีความรู้ ดังต่อไปนี้

6.1.1 หลักและกระบวนการบริหารการศึกษา

6.1.2 นโยบายและการวางแผนการศึกษา

6.1.3 การบริหารด้านวิชาการ

6.1.4 การบริหารด้านธุรการ การเงิน พัสดุ และอาคารสถานที่

6.1.5 การบริหารงานบุคคล

6.1.6 การบริหารกิจการนักเรียน

6.1.7 การประกันคุณภาพการศึกษา

6.1.8 การบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ

6.1.9 การบริหารการประชาสัมพันธ์และความสัมพันธ์ชุมชน

6.1.10 คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา

นอกจากคุณวุฒิตามวรรคหนึ่งต้องผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรการบริหารสถานศึกษาที่คณะกรรมการคุรุสภารับรอง

6.2 มาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ ดังต่อไปนี้

6.2.1 มีประสบการณ์ด้านปฏิบัติการสอนมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี หรือ

6.2.2 มีประสบการณ์ด้านปฏิบัติการสอนและต้องมีประสบการณ์ในตำแหน่ง

หัวหน้าหมวด หรือหัวหน้าสาย หรือหัวหน้างาน หรือตำแหน่งบริหารอื่น ๆ ในสถานศึกษามาแล้ว ไม่น้อยกว่าสองปี

7. ผู้ประกอบวิชาชีพผู้บริหารการศึกษา ต้องมีมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ดังต่อไปนี้

7.1 มาตรฐานความรู้ มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการบริหารการศึกษาหรือเทียบเท่า หรือคุณวุฒิอื่นที่คุรุสภารับรอง โดยมีความรู้ดังต่อไปนี้

7.1.1 หลักและกระบวนการบริหารการศึกษา

7.1.2 นโยบายและการวางแผนการศึกษา

7.1.3 การบริหารจัดการการศึกษา

7.1.4 การบริหารทรัพยากร

7.1.5 การประกันคุณภาพการศึกษา

7.1.6 การนิเทศการศึกษา

7.1.7 การพัฒนาหลักสูตร

7.1.8 การบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ

7.1.9 การวิจัยทางการศึกษา

7.1.10 คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับผู้บริหารการศึกษา

นอกจากคุณวุฒิตามวรรคหนึ่ง ต้องผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรการบริหาร การศึกษาที่คณะกรรมการคุรุสภารับรอง

7.2 มาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ ดังต่อไปนี้

- 7.2.1 มีประสบการณ์ด้านปฏิบัติการสอนมาแล้วไม่น้อยกว่าแปดปี หรือ
- 7.2.2 มีประสบการณ์ในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี หรือ
- 7.2.3 มีประสบการณ์ในตำแหน่งผู้บริหารนอกสถานศึกษาที่ไม่ต่ำกว่าระดับกอง หรือเทียบเท่ากองมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีหรือ

7.2.4 มีประสบการณ์ในตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษาอื่น ตามที่กำหนดใน กฎกระทรวงมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี หรือ

7.2.5 มีประสบการณ์ด้านปฏิบัติการสอน และมีประสบการณ์ในตำแหน่งผู้บริหาร สถานศึกษา หรือผู้บริหารนอกสถานศึกษา หรือบุคลากรทางการศึกษาอื่น ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง รวมกันมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปี

8. ผู้ประกอบวิชาชีพบุคลากรทางการศึกษาอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ต้องมี มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ตามที่คณะกรรมการคุรุสภากำหนด

9. สาระความรู้และสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาตามมาตรฐานความรู้ และประสบการณ์วิชาชีพให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการคุรุสภากำหนด

10. ผู้ประกอบวิชาชีพครู ต้องปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน ดังต่อไปนี้

- 10.1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ
- 10.2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้เรียน
- 10.3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ
- 10.4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง
- 10.5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ
- 10.6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน
- 10.7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ
- 10.8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน
- 10.9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์
- 10.10 ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์
- 10.11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา
- 10.12 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์

11. ผู้ประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษาต้องปฏิบัติงาน

ตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน ดังต่อไปนี้

- 11.1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษา
- 11.2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับการพัฒนาของบุคลากร ผู้เรียน และชุมชน
- 11.3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้ร่วมงานให้สามารถปฏิบัติงานได้เต็มศักยภาพ
- 11.4 พัฒนาแผนงานขององค์การให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง
- 11.5 พัฒนาและใช้นวัตกรรมการบริหารจนเกิดผลงานที่มีคุณภาพสูงขึ้นเป็นลำดับ
- 11.6 ปฏิบัติงานขององค์การโดยเน้นผลถาวร
- 11.7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ
- 11.8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี
- 11.9 ร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานอื่นอย่างสร้างสรรค์
- 11.10 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา
- 11.11 เป็นผู้นำและสร้างผู้นำ
- 11.12 สร้างโอกาสในการพัฒนาได้ทุกสถานการณ์
12. ผู้ประกอบวิชาชีพบุคลากรทางการศึกษาอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวงต้องปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน ตามที่คณะกรรมการคุรุสภากำหนด
13. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องประพฤติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพและแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ
14. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องมีวินัยในตนเอง พัฒนาคณะตนเองด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ (จรรยาบรรณต่อตนเอง)
15. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อวิชาชีพ และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ (จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ)
16. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องรัก เมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้กำลังใจแก่ศิษย์ และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่โดยเสมอหน้า
17. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงามแก่ศิษย์ และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ
18. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ

19. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์ และผู้รับบริการ

20. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องให้บริการด้วยความจริงใจและ เสมอภาคโดยไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ (ข้อ 16 - 20 จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ)

21. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา พึงช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์โดยยึดมั่นในระบบคุณธรรม สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ (จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ)

22. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา พึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (จรรยาบรรณต่อสังคม)

มาตรฐานการปฏิบัติงาน

มาตรฐานการปฏิบัติงาน เป็นส่วนหนึ่งของข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548 โดยกำหนดไว้ในหมวดที่ 2 ข้อที่ 10 ผู้ประกอบวิชาชีพครู ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน (ราชกิจจานุเบกษา, 2548, หน้า 44)

คณะกรรมการคุรุสภา ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า มาตรฐานการปฏิบัติงาน หมายถึง ข้อกำหนด เกี่ยวกับคุณลักษณะหรือการแสดงพฤติกรรมการปฏิบัติงานและการพัฒนางาน ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องปฏิบัติตาม เพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย การเรียนรู้ หรือการจัดการศึกษา รวมทั้งต้องฝึกฝนให้มีทักษะหรือความชำนาญสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง (ราชกิจจานุเบกษา, 2548, หน้า 41)

มาตรฐานการปฏิบัติงานที่คณะกรรมการคุรุสภากำหนด ประกอบด้วย

1. ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ
2. ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้เรียน
3. มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ
4. พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ
6. จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน
7. รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ
8. ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน
9. ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์

10. ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์
11. แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา
- 12 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์

มาตรฐานการปฏิบัติงานดังกล่าวเป็นมาตรฐานเดียวกันกับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2537 (ปรับปรุงปี พ.ศ. 2544) โดยคุรุสภาในฐานะองค์กรวิชาชีพครูมีหน้าที่ในการพัฒนาวิชาชีพครู ได้เสนอเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ.2537 ต่อคณะกรรมการข้าราชการครู (ก.ค.) เพื่อให้ใช้เป็นแนวทางในการประเมินและพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานของครู โดยคณะกรรมการข้าราชการครูได้รับเกณฑ์ดังกล่าวเสนอต่อกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงศึกษาธิการได้รับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู เมื่อคราวประชุมคณะกรรมการข้าราชการครู ครั้งที่ 17/2538 เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2538 เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2537 ประกอบด้วย 11 มาตรฐาน (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2539, หน้า 1-25) และเพิ่มเติมมาตรฐานที่ 12 โดยคณะกรรมการชุดเดิม ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา เมื่อวันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2544 (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2544, หน้า 29) รวมเป็น 12 มาตรฐาน ต่อมามติคณะกรรมการคุรุสภาในการประชุมครั้งที่ 9/2548 วันที่ 20 มิถุนายน 2548 และมติคณะกรรมการคุรุสภาในการประชุมครั้งที่ 10/2548 วันที่ 18 กรกฎาคม 2548 โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และคณะกรรมการคุรุสภาจึงออกข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2548 โดยกำหนดไว้ในหมวดที่ 2 มาตรฐานการปฏิบัติงาน จำนวน 12 มาตรฐาน (ราชกิจจานุเบกษา, 2548, หน้า 39-46)

เกณฑ์มาตรฐานทั้ง 12 ข้อนี้ เป็นเกณฑ์การปฏิบัติงานในหน้าที่ครูเพื่อประกันคุณภาพการทำงานและการเป็นครู เกณฑ์แต่ละข้อมีคำอธิบายและมีระดับคุณภาพโดยกำหนดไว้เป็น 3 ระดับ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2539, คำนำ)ครูสามารถประเมินตนเองตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ได้ดังต่อไปนี้

มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ

คำอธิบาย การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู หมายถึง การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการที่องค์กรหรือหน่วยงาน หรือสมาคมจัดขึ้น เช่น การประชุม การอบรม การสัมมนา และการประชุมปฏิบัติการ เป็นต้น ทั้งนี้ต้องมีผลงานหรือรายงานที่ปรากฏชัดเจน

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 แสวงหาความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครูอยู่เสมอ โดยพิจารณาจาก

1.1 การศึกษาเอกสาร ตำรา และสื่อต่าง ๆ

1.2 การเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนา ทางวิชาชีพครู

ระดับ 2 มีบทบาทในการพัฒนาวิชาชีพครู โดยพิจารณาจาก

2.1 การเป็นสมาชิกและการเข้าร่วม กิจกรรมขององค์กร สมาคม ชมรมที่ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู นอกเหนือจากที่ทางราชการจัดตั้ง

2.2 การเป็นผู้ดำเนินการหรือมีส่วนร่วมในการดำเนินการกิจกรรมขององค์กรวิชาชีพครู

2.3 การเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ

ระดับ 3 เป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครู โดยพิจารณาจาก

3.1 เป็นกรรมการ อนุกรรมการ หรือคณะทำงานขององค์กร สมาคม ชมรม ที่ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู นอกเหนือจากที่ทางราชการจัดตั้ง

3.2 เป็นวิทยากรการประชุม อบรม สัมมนา หรือกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู

3.3 เป็นผู้จัดทำและเสนอรายงานทางวิชาการในการประชุม อบรม สัมมนา

3.4 มีผลงานทางวิชาการเผยแพร่อยู่เสมอ

มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน

คำอธิบาย การตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน หมายถึง การเลือกอย่างชาญฉลาดด้วยความรักและหวังดีต่อผู้เรียนดั่งนั้นในการเลือกกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมอื่น ๆ ครูต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนเป็นหลัก

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมโดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้เรียนเฉพาะในด้าน การเรียนการสอนในชั้นเรียน เป็นกิจกรรมที่พัฒนาความสามารถของผู้เรียนได้จริง เป็นกิจกรรม สร้างนิสัยในการลงมือปฏิบัติแก่ผู้เรียน เป็นกิจกรรมสร้างคุณธรรมที่มีผลให้ ผู้เรียนปฏิบัติตาม

ระดับ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมโดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียนทั้งในด้านการเรียน การสอนในชั้นเรียน รวมไปถึงกิจกรรมเสริมความรู้ และ กิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยพิจารณาจาก

2.1 การเลือกปฏิบัติกิจกรรมเสริมตามลำดับความสำคัญก่อนหลัง โดยให้ความสำคัญ กับกิจกรรมที่มีผลต่อเด็กโดยตรง มากกว่ากิจกรรมที่มีผลต่อเด็กโดยอ้อม

ระดับ 3 ตัดสินใจปฏิบัติงานทุกด้านในหน้าที่ครูให้สอดคล้องสัมพันธ์กัน และส่งผล โดยตรงต่อการพัฒนาผู้เรียนทุกด้าน โดยพิจารณาจาก

3.1 กิจกรรมทุกอย่างมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการของผู้เรียน

3.2 กิจกรรมและงานต่าง ๆ ในหน้าที่ครูส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถของผู้เรียน

ทุกด้าน

3.3 กิจกรรมและการปฏิบัติงานต่าง ๆ แสดงถึงความสัมพันธ์ในการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนอย่างเป็นระบบให้ส่งผลถึงตัวผู้เรียนอย่างชัดเจน

มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ

คำอธิบาย การมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียน หมายถึง การใช้ความพยายามอย่างเต็มความสามารถของครูที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้มากที่สุด ตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการ โดยวิเคราะห์วินิจฉัยปัญหาความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียนปรับเปลี่ยนวิธีการสอนที่จะให้ได้ผลดีกว่าเดิมรวมทั้งการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนอย่างเป็นระบบ

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 มีการแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนการตรวจสอบข้อบกพร่องของผู้เรียนโดยใช้เนื้อหาวิชาเป็นหลักการสอนซ่อมเสริมตามข้อบกพร่องของผู้เรียน

ระดับ 2 มีการแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้สูงขึ้นกว่าเดิม โดยพิจารณาจาก

2.1 การตรวจสอบข้อบกพร่องของผู้เรียน โดยใช้พัฒนาการของผู้เรียนด้านต่าง ๆ เป็นหลัก

2.2 การจัดกิจกรรมเสริมความสามารถของผู้เรียน โดยการปรับเปลี่ยนวิธีสอน ตามด้านที่บกพร่องอย่างเหมาะสม

ระดับ 3 พัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้สูงขึ้นเต็มขีดความสามารถของแต่ละคนอย่างเป็นระบบ โดยพิจารณาจาก

3.1 การวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของผู้เรียนเป็นรายคน เป็นรายสมรรถภาพ

3.2 การจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสม และเต็มศักยภาพตามลำดับขั้นการพัฒนา

3.3 การตอบสนองความถนัด ความสนใจของผู้เรียนรายบุคคล โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้หลายรูปแบบ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง

คำอธิบาย การพัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง หมายถึง การเลือกใช้ปรับปรุง หรือสร้างแผนการสอน บันทึกการสอน หรือ เตรียมการสอนในลักษณะอื่น ๆ ที่สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 เลือกใช้แผนการสอนที่มีอยู่ได้อย่างเหมาะสมแผนการสอนที่ใช้มีองค์ประกอบต่าง ๆ ครอบคลุมสัมพันธ์กัน แผนการสอนที่ใช้เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง แผนการสอนที่ใช้เน้นกิจกรรมการปฏิบัติตามกระบวนการแสวงหาความรู้และการสร้างความรู้

ระดับ 2 ปรับปรุงแผนการสอนที่มีอยู่ให้สอดคล้องกับข้อจำกัดของผู้เรียน ครู และสถานศึกษา โดยพิจารณาจาก

- 2.1 แผนการสอนที่ปรับปรุงมีองค์ประกอบต่าง ๆ ครอบคลุมสัมพันธ์กัน
- 2.2 แผนการสอนที่ปรับปรุงเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยให้ผู้เรียนปฏิบัติจริงมากขึ้น
- 2.3 แผนการสอนที่ปรับปรุงสอดคล้องกับ ความสามารถของผู้เรียน และข้อจำกัด

ของสถานศึกษา

ระดับ 3 สร้างและพัฒนาแผนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ค้นหาคำตอบด้วยตนเอง

- 3.1 แผนการสอนที่สร้างและพัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบต่าง ๆ ครอบคลุม สัมพันธ์กัน
- 3.2 แผนการสอนที่สร้างและพัฒนาขึ้นเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติและค้นหาคำตอบด้วยตนเอง
- 3.3 แผนการสอนที่สร้างและพัฒนาขึ้นสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน และข้อจำกัดของสถานศึกษา

มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

คำอธิบาย การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ หมายถึง การประดิษฐ์คิดค้น ผลิต เลือกใช้ ปรับปรุงเครื่องมืออุปกรณ์ เอกสารสิ่งพิมพ์ เทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของการเรียนรู้

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 เลือกใช้สื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพได้อย่างเหมาะสม โดยพิจารณาจาก

- 1.1 ความสัมพันธ์ของสื่อการเรียนกับองค์ประกอบของการสอน คือ ผู้เรียน กิจกรรมการเรียนรู้ และ จุดประสงค์การเรียนรู้

ระดับ 2 ใช้สื่อการเรียนการสอนประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสม และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม โดยพิจารณาจาก

- 2.1 ความเหมาะสมของสื่อกับผู้เรียน กิจกรรม และจุดประสงค์การเรียนรู้
- 2.2 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้ และบำรุงรักษาสื่อมีความหลากหลายตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน เน้นการลงมือปฏิบัติของผู้เรียน

ระดับ 3 ผู้เรียนได้ใช้สื่อการเรียนการสอนตามความรู้สึกรู้สึกคิด และการตัดสินใจของตนเอง

ระดับ 3 คิดค้น ผลิต และปรับปรุงสื่อการเรียนการสอนที่มีผลต่อการเรียนรู้ และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม โดยพิจารณาจาก

- 3.1 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคิดค้น ผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอน
- 3.2 สื่อการเรียนการสอนได้มาจากวัสดุในท้องถิ่น
- 3.3 ประเมินผลการใช้สื่อและปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
- 3.4 เผยแพร่การใช้สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ได้ผลแล้ว

มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน

คำอธิบาย การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวร หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการแสวงหาความรู้ตามสภาพความแตกต่างของบุคคลด้วยการปฏิบัติจริง และสรุปความรู้ทั้งหลายได้ด้วยตนเอง ก่อให้เกิดค่านิยมและนิสัยในการปฏิบัติงานเป็นบุคลิกภาพถาวรติดตัวผู้เรียนตลอดไป

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยยึดเนื้อหาเป็นหลัก ผู้สอนเป็นผู้บอกความรู้ ผู้เรียนปฏิบัติงานตามแบบ หรือทำตามตัวอย่าง ผู้เรียนทำตามข้อกำหนดหรือคำสั่ง

ระดับ 2 จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยยึดความคิดรวบยอด (Concept) เป็นหลัก โดยพิจารณาจาก

2.1 ผู้สอนเป็นผู้ช่วยเหลือแนะนำให้ผู้เรียนลงมือทำงานตามกระบวนการสร้างความคิดรวบยอด

2.2 ผู้เรียนค้นหาความรู้และสรุปความคิดรวบยอดได้เองตาม คำแนะนำ

ระดับ 3 จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยยึดกระบวนการและการสร้างนิสัยเป็นหลัก โดยพิจารณาจาก

3.1 ผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนค้นหา ความรู้และพัฒนาความรู้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยการใช้สถานการณ์ต่าง ๆ อย่างหลากหลาย

3.2 ผู้เรียนเลือกและปฏิบัติงานตามศักยภาพ

3.3 ผู้เรียนประเมินตนเองและปรับปรุงตนเอง

3.4 การเรียนการสอนมุ่งเน้นการสร้างนิสัยการปฏิบัติงานเป็นบุคลิกภาพถาวรติดตัวผู้เรียนตลอดไป

มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ

คำอธิบาย การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ หมายถึง การรายงานผลการพัฒนาผู้เรียนที่เกิดจากการปฏิบัติการเรียนการสอนให้ครอบคลุมสาเหตุ ปัจจัย และการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง โดยครุณาเสนอรายงานการปฏิบัติในรายละเอียด ดังนี้

1. ปัญหาความต้องการของผู้เรียนที่ต้องการได้รับการพัฒนาและเป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียน
2. เทคนิค วิธีการ หรือนวัตกรรมการเรียนการสอนที่นำมาใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และขั้นตอนวิธีการใช้เทคนิควิธีการหรือนวัตกรรมนั้นๆ
3. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามวิธีการที่กำหนดที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน
4. ข้อเสนอแนะแนวทางใหม่ๆ ในการปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 เป็นรายงานการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนในภาพรวมของกลุ่มผู้เรียน หรือ ห้องเรียนที่รับผิดชอบ โดยพิจารณาจาก

- 1.1 ข้อมูลสภาพปัญหา ความต้องการ และเป้าหมายในการพัฒนาที่เป็นภาพรวม กลุ่มใหญ่ หรือผู้เรียนทั้งห้อง
- 1.2 เทคนิค วิธีการ นวัตกรรมที่นำเสนอ เป็นเทคนิคที่ใช้กับผู้เรียนเป็นแบบเดียวกัน ทั้งห้อง

1.3 รายงานผลการใช้เทคนิค วิธีการ หรือนวัตกรรม เป็นภาพรวมของการพัฒนาผู้เรียนทั้งห้อง ข้อเสนอแนะใหม่ๆ เป็นการเสนอในการปฏิบัติต่อนักเรียนเหมือนกันทั้งห้อง

ระดับ 2 เป็นรายงานการพัฒนาคุณภาพที่แสดงถึงการพัฒนาผู้เรียน จำแนกเป็นกลุ่มต่างๆ ของห้องเรียนที่รับผิดชอบ โดยพิจารณาจาก

- 2.1 ข้อมูลสภาพปัญหา ความต้องการ และเป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียนที่จำแนกเป็นกลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง กลุ่มอ่อน หรือกลุ่มเฉพาะอย่างอื่น ๆ
- 2.2 เทคนิค วิธีการ นวัตกรรมที่นำเสนอในการพัฒนาผู้เรียนสนองตอบต่อสภาพของผู้เรียนรายกลุ่ม

2.3 รายงานผลการใช้เทคนิค วิธีการ หรือนวัตกรรม แสดงผลการพัฒนาผู้เรียนรายกลุ่ม ข้อเสนอในการพัฒนาผู้เรียนสอดคล้องต่อการพัฒนาในแต่ละระดับผู้เรียน

ระดับ 3 เป็นรายงานการพัฒนาคุณภาพที่แสดงถึงการพัฒนาผู้เรียน จำแนกเป็นรายบุคคล โดยพิจารณาจาก

- 3.1 ข้อมูลสภาพปัญหา ความต้องการ และเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนที่จำแนกเป็นรายบุคคล

3.2 เทคนิค วิธีการ นวัตกรรมที่นำเสนอในการพัฒนาผู้เรียนสนองตอบต่อสภาพความแตกต่าง ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียนรายบุคคล

3.3 รายงานผลการใช้เทคนิค วิธีการ หรือนวัตกรรม แสดงถึงพัฒนาการของผู้เรียนรายบุคคล ข้อเสนอแนะในการพัฒนาผู้เรียนรายบุคคล

มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน

คำอธิบาย การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี หมายถึง การแสดงออก การประพฤติและปฏิบัติในด้านบุคลิกภาพทั่วไป การแต่งกาย กิริยา วาจา และจริยธรรมที่เหมาะสมกับความเป็นครูอย่างสม่ำเสมอ ที่ทำให้ผู้เรียนเลื่อมใสศรัทธาและถือเป็นแบบอย่าง

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ โดยพิจารณาจาก

- 1.1 การแต่งกายสุภาพเรียบร้อย เหมาะสมกับกาลเทศะ
- 1.2 การใช้วาจาสุภาพ
- 1.3 มีความประพฤติเรียบร้อย
- 1.4 มีความเมตตากรุณาต่อผู้เรียน
- 1.5 รับผิดชอบปฏิบัติงานอย่างขยันขันแข็ง

ระดับ 2 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีอย่างสม่ำเสมอให้คำแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องในลักษณะสร้างสรรค์ ตลอดจนสอดแทรกในกระบวนการเรียนการสอน โดยพิจารณาจาก

- 2.1 การให้คำแนะนำ
- 2.2 การเชิญชวนให้ปฏิบัติ
- 2.3 การแก้ไขข้อบกพร่อง
- 2.4 การสอดแทรกในกระบวนการเรียนการสอน

ระดับ 3 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี จนผู้เรียนเกิดศรัทธาและปฏิบัติตามแบบอย่าง queเลือกสรรแล้วเป็นปกตินิสัย โดยพิจารณาจาก

- 3.1 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมของครูในสถานศึกษา
- 3.2 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนตัดสินใจเลือกพฤติกรรมของตนเอง
- 3.3 เสริมแรงทางบวกแก่ผู้เรียน
- 3.4 เผยแพร่วิธีการที่ถูกต้องในการสร้างคุณธรรม

มาตรฐานที่ 9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์

คำอธิบาย การร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การตระหนักถึงความสำคัญ รับฟังความคิดเห็น ยอมรับในความรู้ความสามารถ ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติ

กิจกรรมต่าง ๆ ของเพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาและร่วมรับผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 ปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้ครบถ้วน บรรลุวัตถุประสงค์ของงาน โดยพิจารณาจาก

- 1.1 ความเข้าใจงาน
- 1.2 ความสำเร็จของงาน
- 1.3 ความเต็มใจรับผลกระทบของงาน

ระดับ 2 อาสาเข้าร่วมปฏิบัติงานในสถานศึกษาตาม ความรู้ความสามารถ และความถนัด ให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา โดยพิจารณาจาก

- 2.1 การเข้าร่วมวางแผนและแบ่งงานกันทำ
- 2.2 การปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์โดยยึดประโยชน์ของส่วนรวม
- 2.3 ความพึงพอใจในบทบาทของคนที่ช่วยให้ผลงานบรรลุเป้าหมาย
- 2.4 ผลงานของสถานศึกษาบรรลุ เป้าหมาย

ระดับ 3 มุ่งมั่นพัฒนางานและสถานศึกษาอย่างเป็นระบบจนเป็นนิสัย โดยพิจารณาจาก

- 3.1 การเป็นผู้นำในการวางแผนพัฒนาตามเป้าหมายอย่างครอบคลุม และสัมพันธ์กับงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
 - 3.2 การเป็นผู้นำในการพัฒนางานอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ
 - 3.3 การช่วยเหลือและพัฒนาผู้ร่วมงาน
 - 3.4 การประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองและกลุ่ม แล้วนำมาปรับปรุงพัฒนางาน
- มาตรฐานที่ 10 ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน

คำอธิบาย การร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน หมายถึง การตระหนักในความสำคัญ รับฟังความคิดเห็น ยอมรับในความรู้ความสามารถของบุคคลอื่นในชุมชนและร่วมมือปฏิบัติงานเพื่อพัฒนางานของสถานศึกษา ให้ชุมชนและสถานศึกษามีการยอมรับซึ่งกันและกัน และปฏิบัติงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 ปฏิบัติงานทางการศึกษาเกี่ยวกับชุมชนตามที่ได้รับมอบหมายได้ครบถ้วนบรรลุวัตถุประสงค์ของงาน โดยพิจารณาจาก

- 1.1 ความรู้ความเข้าใจงานที่ได้รับมอบหมาย
- 1.2 ความสำเร็จของงานและประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

1.3 ความเต็มใจรับผลกระทบของงาน

ระดับ 2 อาสาเข้าร่วมปฏิบัติงานทางการศึกษาที่เกี่ยวกับชุมชนตามความรู้ความสามารถหรือความถนัด

2.1 การเข้าร่วมวางแผนและแบ่งงานกันทำ

2.2 การปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดถือประโยชน์ของส่วนรวม

2.3 ความพึงพอใจในระหว่างการปฏิบัติงาน

2.4 ความพึงพอใจในบทบาทของตน ที่ช่วยให้ผลงานบรรลุเป้าหมาย

ระดับ 3 มุ่งมั่นพัฒนางานการศึกษาเพื่อชุมชน และร่วมมือกันพัฒนาการศึกษา เพื่อพัฒนาชุมชนอย่างเป็นระบบ เป็นนิสัย

มาตรฐานที่ 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา

คำอธิบาย การแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา หมายถึง การค้นหา สืบค้น จัดจำ และรวบรวมข้อมูลข่าวสารตามสถานการณ์ของสังคมทุกด้าน โดยเฉพาะ สารสนเทศเกี่ยวกับวิชาชีพครู สามารถวิเคราะห์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล และใช้ข้อมูลประกอบการแก้ปัญหาพัฒนาตนเอง พัฒนางาน และพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสม

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 สามารถแสวงหาข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวัน และนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวกับสภาพทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมในระดับท้องถิ่น ในระดับประเทศ และระดับโลก โดยการพิจารณาจาก

1.1 การมีข้อมูลข่าวสารที่เป็นปัจจุบัน

ระดับ 2 สามารถรวบรวมข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและนำมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนได้ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับเทคโนโลยี เทคนิค วิธีการ นวัตกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนและวิชาชีพครู โดยการพิจารณาจาก

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลและนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ระดับ 3 สามารถจัดระบบข้อมูลข่าวสาร นำมาใช้ใน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เป็นปกตินิสัย

3.1 การจัดระบบข้อมูลข่าวสารได้

3.3 การนำข้อมูลข่าวสารมาใช้ใน การพัฒนาอย่างเป็นระบบ

มาตรฐานที่ 12 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์

คำอธิบาย การสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ หมายถึง การสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการนำปัญหาหรือความจำเป็นในการพัฒนาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการเรียน และการจัดกิจกรรม

อื่น ๆ ในโรงเรียน มากำหนดเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาของผู้เรียนที่ถาวร เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาของครูอีกแบบหนึ่งที่จะนำเอาวิกฤติต่าง ๆ มาเป็นโอกาสในการพัฒนา ครูจำเป็นต้องมองมุมต่าง ๆ ของปัญหาแล้วผันมุมมองของปัญหาไปในทางการพัฒนา กำหนดเป็นกิจกรรม ในการพัฒนาของผู้เรียนครูจึงต้องเป็นผู้มองมุมบวกในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ กล้าที่จะเผชิญปัญหา ต่างๆ มีสติในการแก้ปัญหา มิได้ตอบสนองปัญหาต่างๆ ด้วยอารมณ์หรือแรงแม้แบบตรงตัว ครูสามารถมองหักมุมในทุก ๆ โอกาส มองเห็นแนวทางที่นำไปสู่ผลก้าวหน้าของผู้เรียน

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 การพัฒนาหรือการแก้ปัญหาและวิกฤติต่าง ๆ ในลักษณะเดียวโดยพิจารณาจาก การพัฒนาหรือการแก้ปัญหาแบบตรงตัว ใช้ตัวแปรตัวเดียว ลักษณะเดียว มีสูตรตายตัว กำหนด กิจกรรมในการพัฒนาผู้เรียนหรือการแก้ปัญหา มีทางเลือกทางเดียว ไม่คำนึงถึงองค์ประกอบอื่น ๆ

ระดับ 2 การพัฒนาหรือการแก้ปัญหาใช้องค์ประกอบรอบด้าน โดยพิจารณาจาก

2.1 นำองค์ประกอบรอบด้านมาช่วยในการพัฒนาหรือแก้ปัญหานำเอาข้อมูลมา รวบรวมสร้างทางเลือกหลาย ๆ ทาง แล้วจึงเลือกทางเลือกที่ดีกว่า สร้างกิจกรรม การเรียนรู้ให้กับ ผู้เรียนเพื่อจัดการปัญหาเดิมที่จะเกิดขึ้นได้ในภายหน้า

2.2 ใช้แนวทางในการป้องกันปัญหาที่จะ เกิดขึ้นมากกว่าการแก้ปัญหา

ระดับ 3 สร้างกิจกรรมการเรียนรู้จากปัญหาหรือความจำเป็นในการพัฒนาได้อย่าง ต่อเนื่องโดยพิจารณาจากมีการนำเสนอองค์ประกอบตัวแปรที่เกี่ยวข้องทั้งระบบให้ผู้เรียนรู้จัก ผลกระทบของการกระทำของตน ประเมินการแสดงผลของตนเองว่ามีผลดี มีจริยธรรม ความงามมาก น้อยเพียงใด ให้ผู้เรียนสร้างแนวทางในการพัฒนาตนเองเพื่อป้องกันปัญหาและวิกฤติที่จะเกิดขึ้นใน อนาคตได้อย่างถาวร

จากข้อบ่งชี้เนื้อหาข้างต้นสรุปได้ว่า เกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติงานทั้ง 12 มาตรฐาน ดังกล่าว เป็นเกณฑ์การปฏิบัติงานในหน้าที่ครูมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาครูให้ครูพัฒนาเด็ก พัฒนา คุณภาพทางการศึกษา และพัฒนาสังคมในอนาคต เป็นเกณฑ์ที่สามารถประเมินพฤติกรรมที่พึง ประารถของครูได้ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ครูผลักดันจากคุณภาพภายในตัวครู โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ พัฒนาผู้เรียน กำหนดขึ้นบนพื้นฐานของความเชื่อที่ว่าเด็กสามารถเรียนรู้ได้ ครูจึงต้องคำนึงถึงผล ที่จะเกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยครูเป็นผู้เลือกวิธีสอนที่เหมาะสมให้กับผู้เรียน อีกทั้งเกณฑ์ การปฏิบัติงานนี้เป็นเกณฑ์ที่นำไปสู่ผลสำเร็จและประกันคุณภาพของผู้เรียน และครูผู้สอน อันจะ ทำให้การปฏิบัติงานของครูผู้สอนเป็นไปอย่างมีคุณภาพมีมาตรฐานสมกับเป็นผู้ประกอบวิชาชีพ ชั้นสูง

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

มนุษย์ย่อมมีความแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ ความแตกต่างระหว่างบุคคล อันเนื่องมาจาก พันธุกรรมทำให้เกิดความแตกต่างกันทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ ความถนัด และ บุคลิกภาพ นอกจากนี้ประสบการณ์ ขนาดขององค์กร สวัสดิการ และสถานที่ตั้งขององค์กรก่อให้เกิด ความแตกต่างทางความสนใจ ความสามารถ และความต้องการอันเป็นผลต่อเนื่องถึงการปฏิบัติงาน ของบุคลากรที่มีต่อองค์กรนั้น ดังนั้นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของครูจ้างสอนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน ได้แก่ สถานภาพ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ขนาดสถานศึกษา และระยะเวลาการจ้าง จึงเป็นตัวแปรที่น่าสนใจ ในการศึกษาครั้งนี้

สถานภาพ สถานภาพของแต่ละบุคคล โดยเฉพาะตำแหน่งบ่งบอกถึงหน้าที่ใน การปฏิบัติงานซึ่งมีทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ และครูจ้างสอน นอกจากนี้สถานภาพยังเป็นองค์ประกอบพื้นฐานขององค์กรที่สำคัญซึ่งเป็นกลุ่มหน้าที่ความรับผิดชอบที่มอบหมายให้ บุคคลปฏิบัติ และจัดเป็นสถานภาพทางสังคมที่มีบทบาทต่อการรับรู้ (กัญญา สถาพร, 2545, หน้า 54) สถานภาพในการดำรงตำแหน่งของแต่ละบุคคลทำให้บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบใน การปฏิบัติงานแตกต่างกันอีกทั้งประสบการณ์ความรู้ อายุ ทักษะคิด ความคิด และความแตกต่าง ระหว่างบุคคล ส่งผลต่อความคิดเห็นของบุคคลนั้น ๆ งานวิจัยที่สนับสนุนแนวคิดดังกล่าว ได้แก่ พรทิพย์ อรุณทอง (2541, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูและผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐาน วิชาชีพครู พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ในมาตรฐานที่ 3 และ 7 ส่วนมาตรฐานอื่น ๆ ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็น แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ ปฐธนวรรณ ถิมสกุลศิริ รัตน์ (2544, หน้า 9) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูมัธยมศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในทัศนะนักเรียน ครู และผู้บริหาร สังกัดสามัญศึกษาจังหวัดชลบุรี พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของครูมัธยมศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในทัศนะนักเรียน ครู และผู้บริหาร สังกัดสามัญศึกษาจังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมระดับความ คิดเห็นต่อคุณลักษณะของครูมัธยมศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และระดับ ความคิดเห็นในแต่ละด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และอรุณ คุณคำ (2545, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การประเมินการปฏิบัติงานของครูอัตราจ้างในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และครู อัตราจ้าง มีทัศนะต่อการปฏิบัติงานของครูอัตราจ้าง ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมการสอน ด้าน การดำเนินการสอน ด้านการวัดผลประเมินผล และด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่าง

มีนัยสำคัญที่ .01 นอกจากนี้ วิจัย พุ่มพฤษ (2545, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการปฏิบัติงานของครูจ้างสอนในวิทยาลัยการอาชีพ กลุ่มภาคตะวันออก พบว่า ความคิดเห็นของครูประจำการ และครูจ้างสอนต่อผลการปฏิบัติงานของครูจ้างสอน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมการสอน ด้านการสอน และด้านการประเมินผล โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และรายด้าน ด้านการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเกิดจากการที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายทางการศึกษา ที่เกิดขึ้นตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดไว้ในมาตรา 37 ว่า การบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาให้ยึดเขตพื้นที่การศึกษาโดยคำนึงถึงปริมาณสถานศึกษา จำนวนประชากรเป็นหลัก และความเหมาะสมด้านอื่นด้วยให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของสภาการศึกษาแห่งชาติ มีอำนาจประกาศใน ราชกิจจานุเบกษา กำหนดเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้เขตพื้นที่เป็นองค์กรในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และมุ่งหวังให้สถานศึกษาในพื้นที่ด้อยโอกาสได้มีโอกาสในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น และใกล้เคียงกันกับเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ จากเจตนารมณ์ดังกล่าวจึงนำมาสู่หลักการกำหนดเขตพื้นที่การศึกษา ทั้งในเรื่องปริมาณงาน ขนาดของพื้นที่ ความเป็นท้องถิ่นที่ประชาชนคุ้นเคย และผูกพัน การมีส่วนร่วมของประชาชน และการประหยัดคุ้มค่า นอกจากนี้ สำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ ได้ศึกษาตัวแปรเพื่อกำหนดเขตพื้นที่การศึกษา พบว่าตัวแปรที่ควรนำมาใช้ในการกำหนดเขตพื้นที่การศึกษามี 4 ตัวแปร คือ จำนวนประชากร เขตอำเภอ จำนวนสถานศึกษา และลักษณะภูมิประเทศ การคมนาคม และการสื่อสาร โดยที่แต่ละเขตพื้นที่การศึกษามีจำนวนประชากร ระหว่าง 120,000 - 200,000 คน การใช้ตัวแปรเขตอำเภอ คือ อำเภอเดิมจะไม่แยกอำเภอแต่รวมอำเภอได้ และควรรวมอำเภอที่มีเขตติดต่อกัน เพื่อความสะดวกในการประสานงาน จำนวนสถานศึกษาเฉลี่ย 100 แห่ง และการใช้ตัวแปรลักษณะภูมิศาสตร์ การคมนาคม และการสื่อสารความพิจารณาถึงความสะดวกในการติดต่อสื่อสารภายในเขตพื้นที่การศึกษา โดยสามารถเดินทางไป กลับได้ภายใน 1 วันโดยมีข้อเสนอแนะการกำหนดเขตพื้นที่การศึกษาเป็น 2 ลักษณะคือ ลักษณะของพื้นที่ทั่วไปควรใช้จำนวนประชากร 200,000 คนขึ้นไป เป็นตัวแปรหลัก ส่วนตัวแปรเขตอำเภอและจำนวนสถานศึกษาเป็นตัวแปรรอง และลักษณะของพื้นที่พิเศษที่มีความยากลำบากในการคมนาคมของพื้นที่พิเศษที่มีความยากลำบากในการคมนาคม ควรใช้ตัวแปรลักษณะภูมิศาสตร์ การคมนาคม และการสื่อสาร เป็นตัวแปรหลัก พิจารณาประกอบตัวแปรเขตอำเภอ เพราะอำเภอติดต่อกันจึงจะช่วยให้การติดต่อสื่อสารสะดวกขึ้น

ส่วนตัวแปรจำนวนประชากรและจำนวนสถานศึกษา นำมาพิจารณาเพื่อจัดให้แต่ละเขตพื้นที่การศึกษามีขนาดใกล้เคียงกัน (จันทนา เลือดกรุงศรี, 2543, บทคัดย่อ)

การแบ่งเขตพื้นที่การศึกษาดังกล่าว เป็นโครงสร้างรูปแบบใหม่ที่จะรองรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ วิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป เป็นหน่วยงานที่จะสร้างความเป็นเอกภาพด้านนโยบายและแผนมาตรฐานการศึกษาของหน่วยปฏิบัติ และเป็นช่องทางของผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่ ซึ่งได้แก่ องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบวิชาชีพครู สมาคม ผู้ประกอบวิชาชีพบริหาร การศึกษา สมาคมผู้ปกครองและครู ผู้นำทางศาสนา และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และ วัฒนธรรม เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามที่สังคมต้องการ และถ้าเขตพื้นที่ใดมีผู้แทนองค์กรที่มีความสามารถ ยึดมั่นคุณธรรมมุ่งมั่นส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสพัฒนาศักยภาพของตนเองเพื่อให้เป็นคนที่เก่งและดีโดยไม่แสวงหาประโยชน์ของตนเองแล้ว ประเทศชาติและเยาวชนในพื้นที่ก็ยิ่งจะได้รับพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์, 2543)

ปัจจุบัน รัฐมนตรีได้ลงนามประกาศจัดตั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแล้ว จำนวน 175 เขต พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่จัดตั้งขึ้น ยังมีความไม่เท่าเทียมกันในเรื่องของอาคาร สถานที่ งบประมาณ จำนวนสถานศึกษา จำนวนนักเรียน และบุคลากรทางการศึกษา อีกทั้ง ความพร้อมในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ วิชาการ งบประมาณ การบริหาร งานบุคคล และการบริหารทั่วไป ของแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาก็แตกต่างกัน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อคุณภาพทางการศึกษาซึ่งเป็นความสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ของประเทศ

ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอาจเป็นตัวแปรสำคัญที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติงานของ ครูจ้างสอนตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน

ขนาดสถานศึกษา ในการทำงานต่าง ๆ ไม่ว่าองค์กรใด ๆ ก็ตามขนาดขององค์กรมีส่วนสำคัญในการทำให้การปฏิบัติงานภายในองค์กรนั้นประสบผลสำเร็จได้มากหรือน้อย ขนาดขององค์กรจะมีขนาดแตกต่างกันไปตามสายการบังคับบัญชา จำนวนบุคลากรในองค์กร ตั้งแต่ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่มีผลต่อการบริหารและการจัดการ ซึ่งการบริหารและการจัดการองค์กรจะแตกต่างกันไปตามขนาดขององค์กร องค์กรที่มีขนาดใหญ่มีโครงสร้างที่ซับซ้อน อาจจะทำให้กิจกรรมในองค์กรมีความสับสน มีปริมาณงานมากกว่าองค์กรขนาดเล็ก สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานก็เช่นเดียวกัน ความซับซ้อนและโครงสร้างการบริหารงานภายในสถานศึกษาก็ย่อมแตกต่างกันไปตามขนาดของสถานศึกษา งานวิจัยที่สนับสนุนแนวคิดดังกล่าว ได้แก่ สุนิภรณ์ ศีวรานนท์ (2542) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง

การพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสามัญศึกษา พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา ระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กแตกต่างกัน กัญญา สถาพร (2545) ได้ศึกษาผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี พบว่า ผลสำเร็จการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาของข้าราชการครู จำแนกตามขนาดของโรงเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และบัวเย็น พลคราม (2541) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ขนาดโรงเรียนส่งผลให้พฤติกรรมการสอนของครูผู้สอน กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้งานวิจัยของ ดารณี รัตนพาคี (2544) พบว่า ขนาดของโรงเรียนมีปฏิสัมพันธ์หรือร่วมกันส่งผลต่อปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดชลบุรี

สัญญาจ้าง หมายถึง ระยะเวลาของการจ้างที่ครูจ้างสอนได้ทำหนังสือสัญญาข้อตกลงการปฏิบัติงานไว้กับสถานศึกษาที่ครูจ้างสอนปฏิบัติงาน จำแนกเป็น 1) สัญญาจ้าง 1 ปี และ 2) สัญญาจ้าง 3 ปีต่อเนื่อง เป็นตัวแปรที่สำคัญในการศึกษครั้งนี้ เนื่องจากสัญญาจ้างเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูจ้างสอน เนื่องจากแรงจูงใจเป็นพลังผลักดันภายในของครูจ้างสอนที่จะกระตุ้นความรู้สึกให้ครูจ้างสอนใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดหรือตอบสนองความต้องการ และมีความพอใจที่จะปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งมีองค์ประกอบ 9 ด้าน (พรหมทิพย์ กาลชยานันท์, 2543) ดังนี้

1. ด้านความสำเร็จในการทำงาน (Achievement) หมายถึง การที่บุคลากรสามารถทำงานหรือแก้ ปัญหาต่างๆ ในการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทำให้เกิดกำลังใจในการทำงาน รวมทั้งส่งผลถึงความก้าวหน้าในหน้าที่การงานด้วย

2. ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน (Advancement) หมายถึง การที่บุคลากรได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาอย่างเป็นธรรม การมีโอกาสได้เลื่อนตำแหน่งหน้าที่การงานให้สูงขึ้นตลอดจนมีโอกาสได้รับการอบรมศึกษาต่อเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถของตน

3. ด้านการยอมรับนับถือ (Recognition) หมายถึง การที่บุคลากรได้รับการยกย่องชมเชยได้ก่อดังใจจากผู้ บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน เมื่อปฏิบัติงานบรรลุผลสำเร็จและได้รับการยอมรับว่าเป็นคนสำคัญคนหนึ่งต่อความสำเร็จของหน่วยงาน

4. ด้านความรับผิดชอบ (Responsibility) หมายถึง การปฏิบัติงาน ในหน้าที่หรืองานที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานโดยเปิดโอกาสให้บุคลากรมีอิสระในการแก้ปัญหาหรือรับผิดชอบอย่างเต็มที่

5. ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาผู้ใต้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน (Interpersonal Relation with Superior Subordinate, Peers) หมายถึง การติดต่อสื่อสารทั้งทางกิริยาและวาจาที่แสดงความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ซึ่งแสดงออกไปในลักษณะการเคารพเชื่อฟัง และช่วยเหลือซึ่งกันและกันในองค์การ

6. นโยบายและการบริหารงาน (Company Policy and Administration) หมายถึง การกำหนดบทบาท อำนาจหน้าที่และกำหนดนโยบาย โดยเด่นชัด เพื่อให้บุคคลดำเนินงานได้ถูกต้อง

7. ความมั่นคงในงาน (Job Security) หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อความมั่นคงของงาน หรือ ความมั่นคงขององค์การ

8. เงินเดือนและสวัสดิการ (Salary) หมายถึง ความพึงพอใจในเงินเดือนหรือความไม่พึงพอใจต่อเงินเดือนที่ได้รับเพิ่มขึ้น

9. ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน (Working Conditions) หมายถึง สภาพทางกายภาพในสถานที่ ทำงานลักษณะสิ่งแวดล้อมต่างๆ ในการทำงาน ไม่เหมาะสม เช่น ชั่วโมงการทำงาน วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ และสถานที่ทำงาน

สัญญาจ้างเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูจ้างสอนด้านความมั่นคงในงาน (Job Security) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประดับพร วิสุทธีวงศ์ (2547, หน้า 126) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรทางการศึกษา 2 ประเภท คือ ปัจจัยทางบวก ซึ่งได้แก่ เงินทอง ความมั่นคง ความปลอดภัย เกียรติยศชื่อเสียง ความสำเร็จของงาน ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ การยอมรับนับถือ พลังอำนาจ ความผูกพัน และสภาพแวดล้อมที่ทำงาน ปัจจัยเหล่านี้เป็นปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อแรงจูงใจ และความพึงพอใจของบุคลากรในการปฏิบัติงานเป็นอย่างมาก และอีกปัจจัยหนึ่งคือ ปัจจัยจูงใจในทางลบอัน ได้แก่ การบังคับขู่เข็ญ การลงโทษ ซึ่งปัจจัยจูงใจชนิดนี้จะก่อให้เกิดความคับข้องใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร นอกจากนี้แรงจูงใจในการทำงานทางบวกมีความสัมพันธ์กับทฤษฎีแรงจูงใจของมาสโลว์ (Maslow's General Theory of Human Motivation) โดยมาสโลว์ (Maslow, 1970, pp. 35-40) ได้จัดลำดับความต้องการของมนุษย์ไว้ 5 ระดับ คือ

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) ความต้องการพื้นฐานขั้นแรกของมนุษย์เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับที่จะให้มีชีวิตอยู่รอด เช่น ความต้องการอาหาร น้ำ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค เป็นต้น

2. ความต้องการทางด้านความปลอดภัย หรือความมั่นคง (Security or Safety Needs)
ได้แก่ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และความปลอดภัยทางด้านร่างกาย
3. ความต้องการทางสังคมหรือการยอมรับเป็นพวกพ้อง (Social or Belonging Needs)
ความต้องการที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกขององค์กรต่าง ๆ อยากคบหาสมาคมกับบุคคลอื่น รวมตลอด
ทั้งจะได้รับมิตรภาพและความเห็นใจจากกลุ่มเพื่อน
4. ความต้องการมีชื่อเสียงฐานะเด่นทางสังคม (Esteem or Status Needs) ต้องการเป็น
บุคคลที่มั่นใจในตนเอง มีฐานะเด่นเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่นหรืออยากให้บุคคลอื่นสรรเสริญ
นับหน้าถือตา
5. ความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จตามความนึกคิด (Self-Actualization Needs)
ลำดับขั้นสุดท้ายของมนุษย์ คือความต้องการที่จะสำเร็จทุกสิ่งทุกอย่างตามความนึกคิด
มีความต้องการที่จะมีความรู้สึกว่าเขามีความก้าวหน้าในการที่ได้ใช้ศักยภาพของตนเองอยากเต็มที่
ได้ทำงานที่เหมาะสมกับความสามารถและทักษะที่ตนชอบ

จากทฤษฎีแรงจูงใจของมาสโลว์ (Maslow's General Theory of Human Motivation) พบว่า สัตว์เลี้ยงเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูจ้างสอน ลำดับขั้นที่ 2 ความต้องการทางด้านความปลอดภัย หรือความมั่นคง (Security or Safety Needs) ซึ่งมาสโลว์ จำแนกเป็น 2 รูปแบบ คือ 1) ความต้องการความปลอดภัยทางด้านร่างกาย ได้แก่ การมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การมีสุขภาพดี การปลอดภัยจากโจรผู้ร้าย และอุบัติเหตุ เป็นต้น และ 2) ความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจได้แก่ การมีอาชีพการงานที่มั่นคงการทำงานที่มีหลักประกันอย่างเพียงพอ อันจะมีผลต่อการตัดสินใจในการทำงานต่อไป และจะเป็นข้อมูลในการตัดสินใจ ลาออกจากงานหรือการพิจารณาเลือกงานใหม่ โดยเฉพาะสัตวเลี้ยงจ้างที่หน่วยงานกำหนดระยะเวลา การจ้างไว้กับพนักงาน เป็นส่วนสำคัญในด้านความมั่นคงในการทำงาน ดังนั้นในองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ เมื่อบุคลากร พนักงาน ลูกจ้าง ได้รับความต้องการทางด้านร่างกาย คือ เงินเดือน ค่าจ้าง เพื่อบำบัดความต้องการเบื้องต้นตามสถานภาพแล้ว สิ่งที่เขาต้องการต่อไปคือ ความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน ซึ่งมีผลต่อขวัญและกำลังใจของบุคลากรทุกคน ถ้าบุคลากรทำงานด้วยความรู้สึกห่วงใยถึงความมั่นคงของงานที่ทำอยู่ตลอดเวลาแล้ว งานที่ทำไปก็ขาดซึ่งคุณภาพและประสิทธิภาพซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อองค์กร อย่างแน่นอน ดังนั้นสัตวเลี้ยงอาจมีส่วนสำคัญต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรทำให้บุคลากรรับรู้ถึงความมั่นคงในงานที่ทำอยู่ส่งผลให้เกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานทำให้การทำงานมีคุณภาพ และเกิดประสิทธิผลต่อองค์กรมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุทธสิทธิ์ จันทรรูเมือง (2540, บทคัดย่อ) พบว่า ครูอาจารย์โรงเรียน พังโคนวิทยาคม อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานด้านความรู้สึก

มั่นคงในการทำงานอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพศาล อานามวัฒน์ (2543, บทคัดย่อ) พบว่า ครูโรงเรียนคาทอลิกสังฆมณฑลจันทบุรีมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านความมั่นคงในการปฏิบัติงานอยู่อันดับสามจากทั้งหมด 10 ด้าน เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย

จากแนวคิดและงานวิจัยดังกล่าว สรุปได้ว่า ตัวแปรสถานภาพ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ขนาดสถานศึกษา และสัญญาจ้าง อาจมีผลต่อระดับการปฏิบัติงานของ ครูจ้างสอนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ตามมาตรฐานการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ดังนั้นการศึกษา การปฏิบัติงานของครูจ้างสอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน ผู้วิจัยจึงศึกษากับตัวแปรดังกล่าว

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

พรทิพย์ อรุณทอง (2541) ได้ศึกษา ความคิดเห็นของครู และผู้บริหาร โรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตาม เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเห็นว่าครูผู้ปฏิบัติตามเกณฑ์ มาตรฐานวิชาชีพครู มาตรฐานที่ 1 อยู่ในระดับน้อย ส่วนมาตรฐานที่ 2,4,5,6,8,9,10 และ11 ทั้ง ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเห็นว่า ครูผู้สอนปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนมาตรฐานที่ 3 และ 7 ผู้บริหารเห็นว่า ครูผู้สอนปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด แต่ครูผู้สอนเห็นว่าครูปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับครูผู้สอน พบว่า ทั้งสองกลุ่มมี ความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในมาตรฐานที่ 3 และ 7 ส่วนมาตรฐาน อื่น ๆ ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สมบุญ นุ้ยช่วย (2541) ได้ศึกษา การปฏิบัติงานของครูอัตราจ้างสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ระดับผลการปฏิบัติงานของครูอัตราจ้าง ทั้ง 3 ด้านคือ ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ด้านการเรียนการสอน และด้านกิจกรรมนักเรียนในทัศนะ ของผู้บริหาร และครูวิชาการของโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก โดยที่ด้าน กิจกรรมนักเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนด้านความสัมพันธ์กับชุมชนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ครูอัตราจ้างที่ ปฏิบัติงานตามสาขาวิชาแตกต่างกัน ประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน และภูมิลำเนาแตกต่างกัน มีผลการปฏิบัติงานในทัศนะของบริหาร และครูวิชาการ ในภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน

อัมพร ดีมา (2542) ได้ศึกษา การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย พบว่า ครูสายปฏิบัติการสอน โรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย มีการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ

ครูอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติงานในระดับมาก 10 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ด้านปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู

งามพัคตร์ เจริญไว้ย (2542) ได้ศึกษา การปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของพนักงานครูเทศบาล สังกัดเทศบาลเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า พนักงานครูเทศบาลมีความคิดเห็นว่า การปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของพนักงานครูเทศบาลในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ

อุบลรัตน์ ทิวไผ่งาม (2544) ได้ศึกษา การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของครูโรงเรียนในเครือมูลนิธิเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย พบว่า การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานของครูโดยรวมและเกือบทุกรายด้านอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ยกเว้นด้านการปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู และด้านความร่วมมือกับชุมชนอย่างสร้างสรรค์ ปฏิบัติตามเกณฑ์ได้ระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ทำงาน และสถานที่ตั้งของโรงเรียน พบว่า มีระดับการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

ดารณี รัตนพาคี (2544) ได้ศึกษา ปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดชลบุรี พบว่า ปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งโดยรวมและรายด้าน มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียน และอายุการทำงานของครู

2. ขนาดของโรงเรียนและอายุการทำงานมีปฏิสัมพันธ์หรือร่วมกันส่งผลต่อปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของครู โดยรวมและด้านการวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการนำแผนการประกันคุณภาพการศึกษา และด้านการพัฒนาและการปรับปรุงคุณภาพของสถานศึกษา ส่วนขนาดของโรงเรียนและอายุการทำงานของครู ไม่ร่วมกันส่งผลต่อปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของครู ในด้านการศึกษาและการเตรียมการ และการเตรียมรับการประเมินจากองค์กรภายนอก

อรุณ คุณคำ (2545) ได้ศึกษา การประเมินการปฏิบัติงานของครูอัตราจ้าง ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนครูผู้สอน และครูอัตราจ้าง มีทัศนะต่อการปฏิบัติงานของครูอัตราจ้าง ทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากได้แก่ ด้านการเตรียมการสอน ด้านการดำเนินการสอน และด้านการวัดผลประเมินผลอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบผล

การปฏิบัติงานของครูอัตราจ้าง จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์การเป็นครู และกลุ่มอายุตาม ทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และครูอัตราจ้าง พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .01

ชัยนันท ปานเด (2545) ได้ศึกษา ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูประจำการ ครูวิชาการ และครูอัตราจ้างต่อการจัดสวัสดิการ และการปฏิบัติงานของครูอัตราจ้าง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ครูอัตราจ้าง มีความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิการ และการทำงานของ ครูอัตราจ้างโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และในรายด้าน ได้แก่ ด้านรายได้ และประโยชน์ตอบแทน ด้านสภาพการทำงาน ด้านความเหมาะสมของปริมาณงานที่รับผิดชอบ ด้านนโยบาย และการบริหาร อยู่ระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูประจำการ และครูวิชาการ จำแนกตามเพศ อายุ และเวลาที่ดำรงตำแหน่ง ที่มีต่อภาระงาน คุณลักษณะความเป็นครู และ จรรยาบรรณวิชาชีพของครูอัตราจ้างไม่แตกต่างกัน ยกเว้นเมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

กัญญา สถาพร (2545) ได้ศึกษา ผลการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาของ ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี พบว่า ผลสำเร็จการปฏิบัติงานตาม มาตรฐานการศึกษาของข้าราชการครูโดยเฉลี่ยมีระดับความสำเร็จอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบ ผลสำเร็จการปฏิบัติงาน จำแนกตามตำแหน่ง พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 และจำแนกตามขนาดของโรงเรียน ประสบการณ์ในการทำงาน และวุฒิการศึกษา พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

คำพรทิพย์ ปรัชญาวาท (2546) ได้ศึกษา การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดระนอง พบว่าข้าราชการครูปฏิบัติงาน ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูโดยรวม และรายมาตรฐานอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบ การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ทำงาน และขนาด ของโรงเรียน พบว่า มีระดับการปฏิบัติงานโดยภาพรวมและรายมาตรฐานไม่แตกต่างกัน

สมควร สืบอินทร์ (2547) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสอนของครู จ้างสอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียง พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ พฤติกรรมการสอนของครูจ้างสอนโดยรวม คือ คุณภาพชีวิตการทำงานของครูจ้างสอนอยู่ใน ระดับปานกลาง พฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนแบบกิจสัมพันธ์อยู่ใน ระดับ มาก ส่วนแบบมิตรสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ความสัมพันธ์กับผู้อื่นของครูจ้างสอน อยู่ใน ระดับมาก และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสอนของครูจ้างสอนรายด้าน ได้แก่ การได้รับการยอมรับนับถือยกย่อง การบริหารแบบกิจสัมพันธ์ ระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงานและ ความก้าวหน้ามั่นคงในการทำงาน

จากผลการวิจัยภายในประเทศที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า การปฏิบัติงานของครูขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้ คุณภาพชีวิต การบริหารงานของผู้บริหาร ความสัมพันธ์กับผู้อื่น และรายได้ เป็นต้น นอกจากนี้ ตัวแปรที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครู ได้แก่ สถานภาพ ประสบการณ์ในการทำงาน ขนาดของโรงเรียน วุฒิการศึกษา ที่ตั้งของโรงเรียน มีทั้งที่แตกต่างและไม่แตกต่างกัน แสดงว่าตัวแปรดังกล่าวอาจมีผลต่อการปฏิบัติงานของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู นอกจากนี้ การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่และภาระงานของครูนั้น จะต้องมีความรู้ในการปฏิบัติงานเป็นแนวทางในการดำเนินงาน เพื่อให้ผลการปฏิบัติงานนั้นบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียน นั่นก็คือคุณภาพของการศึกษา ซึ่งจะทำให้ความเป็นปึกแผ่นของครูคงมีอยู่ต่อไป

งานวิจัยต่างประเทศ

เอมิจิโร (Amijuro, 1985) ได้ศึกษา ความสามารถของครู ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง ครู และผู้บริหาร ผลการวิจัยพบว่า ทั้งผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ความสามารถในด้านวิชาการของครูในอันที่จะช่วยถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักเรียน มีความสำคัญที่สุด

ฟอสเตอร์ (Foster, 1995) ได้ศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาพฤติกรรม นักเรียนในการใช้สื่อต่าง ๆ เพื่อการเรียนรู้ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงรูปแบบและแนวทางที่จะทำให้นักเรียนรู้จากสื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ รวมถึงภาพยนตร์ สื่อมวลชนต่าง ๆ ที่เด็กได้รับรู้และพบเห็นอยู่เป็นประจำในชีวิตประจำวัน วิธีการศึกษาโดยการค้นคว้าเอกสารรายงานและการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสื่อเหล่านั้น มีการอภิปรายกลุ่มกับผู้บริหาร และผู้นำทางการศึกษา เพื่อหาข้อสรุป และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลกระทบพัฒนาการด้านสติปัญญา และสังคมของเด็กที่เกิดขึ้นจากสื่อ การใช้ภาษาถ้อยคำ ทักษะการรับรู้ และการซึมซับสาระข่าวสารที่เหมาะสม จุดเด่น จุดด้อยของสื่อต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเรียนรู้ของเด็กผลกระทบของตัวแบบการกระทำที่เสนอจากสื่อ การมองเห็นและความเข้าใจที่เกิดขึ้นจากภาพรวม ทั้งพฤติกรรมก้าวร้าวที่มีความเสี่ยงต่อการเลียนแบบในเด็ก การจัดการรูปแบบและแนวทางของทฤษฎี และหลักการสอนอย่างไรที่จะตอบสนองและรองรับการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กจากสื่อให้เด็กได้มีความสามารถในการตัดสินใจอย่างสัมฤทธิ์ผล การพัฒนาสมรรถภาพทางสังคม รวมทั้งทักษะการรับรู้ในการติดต่อสื่อสารและการแก้ปัญหา ผลการศึกษาความเป็นไปได้และข้อสรุปที่ได้จะนำไปสู่การตัดสินใจดำเนินงานในการพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนให้มีความรู้จากสื่อได้อย่างแท้จริง

คาร์ล (Carl, 1996, p. 4620-A อ้างถึงใน เพ็ญญา ฉลอง, 2547, หน้า 65) ได้ศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ เพื่อการศึกษาสำหรับเด็กในชุมชนชนบท เพื่อแก้ปัญหาการขาดโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ของเด็กในชนบท ซึ่งในปัจจุบันมี

ความต้องการและมีความจำเป็นไม่เฉพาะแต่ด้านการพัฒนาความรู้พื้นฐานด้านคณิตศาสตร์ และภาษาเท่านั้น แต่มีความจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ วิธีการศึกษาโดยการรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน ด้านคุณลักษณะทั่วไปของโรงเรียน ต่อจากนั้นเป็นการสัมภาษณ์บุคลากรที่จะให้ข้อมูลได้ว่าแนวทางของรูปแบบความร่วมมือการศึกษาแบบสร้างเสริมความรู้ ผลการศึกษาทำให้รู้และเข้าใจถึงข้อมูลความต้องการทรัพยากร และความพร้อมในด้านต่าง ๆ วัสดุอุปกรณ์ ทักษะบุคลากร การจัดการ ฝึกอบรม และแนวทางข้อกำหนดการปฏิบัติเพื่อตรวจสอบติดตามผลการศึกษา และได้พบรูปแบบแนวทางการพัฒนาความร่วมมือ การยอมรับบทบาทซึ่งกันและกัน รวมถึงการแบ่งมอบความรับผิดชอบที่จะพัฒนาการทำงานร่วมกันด้วย

ฮ็อบกินและสตรัม (Hopkin & Stern, 1996) ได้ศึกษา ครูที่มีคุณภาพ โรงเรียนที่มีคุณภาพ กับมุมมองในระดับนานาชาติและนโยบายที่เกี่ยวข้องโดยศึกษานโยบายต่าง ๆ ที่มุ่งจะปรับปรุงคุณภาพของครูให้ดีขึ้นงานวิจัยนี้ประกอบด้วย

1. วิเคราะห์บทบาทและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูปฏิบัติประสบผลสำเร็จเป็นอย่างสูง
2. คุณลักษณะสำคัญของโรงเรียนที่ครูปฏิบัติงาน

จากผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะเด่น ๆ ของครูที่มีคุณภาพสูง ได้แก่ ปฏิบัติงานจริง มีความรักเด็ก รู้วิธีการสอนในวิชานั้น ๆ เป็นอย่างดี มีวิธีการสอนหลายรูปแบบ เข้ากับครูอื่น ๆ ได้ และรู้จักแก้ปัญหา ส่วนคุณลักษณะต่าง ๆ ของโรงเรียนที่ครูที่มีคุณภาพสูงปฏิบัติงานอยู่ ได้แก่ มีความคิดเห็นตรงกันทางด้านคุณค่า และอนาคตทางการศึกษา เป็นองค์กรเพื่อการสอน และการเรียนรู้ มีการจัดการอย่างเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีลักษณะเป็นผู้นำทั้งทางตรงและทางอ้อม การพัฒนาบุคลากรมุ่งไปสู่ความมีไมตรีสัมพันธ์อันดีภายในโรงเรียน และชุมชน ท้องถิ่น สิ่งที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ชี้ให้เห็นถึงที่มาของคุณภาพของครูอยู่ 3 ประการคือ 1) ตัวครู 2) โรงเรียน และ 3) นโยบายอันเป็นปัจจัยภายนอก

ไวท์ (White, 1998) ได้ศึกษาพื้นฐานและคุณลักษณะของครูที่มีความมุ่งมั่นในการสอน ในสหรัฐอเมริกา โดยศึกษาจากครูใหญ่จำนวนร้อยละ 40 จากร้อยละ 69 ของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการและศึกษาจากครูจำนวนร้อยละ 44 จากร้อยละ 100 ของครูที่เข้าร่วมโครงการเครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับมาตรฐานและคุณลักษณะของครูผู้สอน จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า คุณลักษณะที่เป็นมาตรฐานของครู ได้แก่ มีความมั่นใจในตัวเอง มีความรู้ดี มีประสิทธิภาพ และมีทักษะความชำนาญ มีทัศนคติที่ดี และมีความยินดีในอาชีพทางการสอน

แอ็คซอย (Aksoy, 1998 อ้างถึงใน จารุพัฒน์ หมั่นทำ, 2546, หน้า 71) ได้ศึกษา ความคิดเห็นของเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายในประเทศตุรกีเกี่ยวกับคุณสมบัติของครูที่ดี โดยได้ทำการตรวจสอบความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในประเทศตุรกี

จำนวน 170 คน ซึ่งกำลังเรียนอยู่ระดับเกรด 6-8 เกี่ยวกับคุณลักษณะต่าง ๆ ของครูที่ดีว่าควรหรือไม่ควรปฏิบัติตัวอย่างไร คำถามที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า มี 3 ประเด็นหลักที่ครูดีควรมี คือ

1. ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน
2. บุคลิกภาพของครู ได้แก่ มีเมตตาและเป็นมิตร
3. เตรียมการสอนให้เหมาะกับระดับของเด็ก สามารถอธิบายเนื้อหาของหัวข้อต่าง ๆ

ได้ชัดเจนและมีการทบทวนตั้งคำถาม และกระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น สอนความคิดใหม่ ๆ และทักษะต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ ออกข้อสอบไม่ยาก ไม่ให้การบ้านมากเกินไปให้นักเรียนมีเวลาพักผ่อน และสอนบทเรียนสนุกไม่น่าเบื่อ

คอก, สรีเจอร์, และโวล์เทน (Kock, Slegers, & Voeten, 2005) ได้ศึกษาการเรียนรู้ใหม่ ๆ กับทางเลือกของครูมัธยมเมื่อมีการจัดการเรียนรู้ในภาวะแวดล้อมใหม่ โดยการสัมภาษณ์ครูมัธยมชาวเนเธอร์แลนด์จำนวน 15 คน ได้แสดงให้เห็นถึงสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ 3 ด้าน ซึ่งเป็นทางเลือกเบื้องต้นของครูเหล่านี้ ได้แก่ 1) ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน 2) เป้าหมายของการเรียน และ 3) สิ่งต่าง ๆ ที่ใช้ในการเรียน และเมื่อสัมภาษณ์อย่างเจาะลึกกับครู ทั้ง 15 คน อีกครั้ง เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของการเรียนที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ ๆ พบว่าครูมีความแตกต่างทางความคิดในการเลือกสิ่งที่จะให้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ นอกจากนี้ พบว่าครูส่วนใหญ่คิดถึงผลจากการเรียน โดยไม่คิดถึงวิธีการเรียน และจุดมุ่งหมายของการเรียนเลย ยิ่งไปกว่านี้ครูแทบจะไม่ได้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการเรียนของผู้เรียนเลย เพราะฉะนั้น เพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ ๆ ประสบความสำเร็จควรเพิ่มพื้นฐานความรู้ให้แก่ครูมากขึ้นกว่าเดิม

ซูอาร์ซ และบาการิ (Swartz & Bakari, 2005) ได้ศึกษา ระดับการพัฒนาด้านการสอนในโรงเรียนเขตชุมชนหนาแน่น การศึกษานี้ ได้เสนอวิธีการพัฒนาประกอบด้วยข้อคำถาม 91 ข้อที่จะใช้วัดผู้ที่เข้ามาเป็นครูรู้อะไรบ้างเกี่ยวกับการสอนอย่างมีประสิทธิภาพในโรงเรียนเขตชุมชน โดยการวัดจากระดับการสอนในโรงเรียนเขตชุมชนและนำมาใช้กับผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทางการศึกษาจำนวน 248 คน ผลจากการวัดมีค่าความเชื่อมั่น 0.91 และพบว่า หนังสือรับรองวุฒิและจำนวนวิชาที่เรียนไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความรู้ในแบบสอบถาม และผู้ตอบแบบสอบถามมีความสนใจที่จะสอนในโรงเรียนเขตชุมชนอย่างมีนัยสำคัญ

แคทยัล และอีเวอร์ (Katyal & Evers, 2005) ได้ศึกษา ความเป็นผู้นำของครู กับ การเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน กับการปรับเปลี่ยนไปตามสภาพปัจจุบัน พบว่า ความเป็นผู้นำของครูให้กับนักเรียนส่วนใหญ่พบในห้องเรียน และสถานที่ที่กำหนดไว้อย่างเป็นทางการ เป็นสถานที่เกิดการเรียนการสอน เมื่อเกิดอินเตอร์เน็ตขึ้น ทำให้มีข่าวสารความรู้อยู่ตลอดเวลา

พร้อมที่จะถ่ายทอดไปสู่นักเรียนโดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ได้สำรวจความสามารถในการรับรู้ของนักเรียน ครู และบิดามารดาต่อการเปลี่ยนไปสู่รูปแบบการเรียนรู้ที่ไม่ต้องมีครูร่วมอยู่ด้วย พบว่า ครูยังเป็นผู้นำของเด็กในเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ครูควรเข้าใจและศึกษาบทบาทของตนท่ามกลางสิ่งใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา

ออฟดีเนคเคอร์ และแดมมี (Opdenakker & Damme, 2005) ได้ศึกษาบุคลิก ลักษณะของครู และวิธีการสอนอันเป็นสิ่งที่ช่วยให้การปฏิบัติงานในห้องเรียนได้ผลดี พบว่า บุคลิกลักษณะของครู ได้แก่ เพศ การศึกษา วุฒิบัตรของครู ความชำนาญในการจัดห้องเรียน และรักงานการสอนรวมทั้งวิธีการสอนเป็นเครื่องมือวัดทางการสอนที่ดีในวิชาคณิตศาสตร์ชั้นมัธยมด้วยวิธีการวัดหลาย ๆ ระดับ การศึกษาวิจัยนี้ พบว่า การสอนในห้องเรียนที่ได้ผลดีนั้น ต้องใช้เด็กเป็นศูนย์กลาง ร่วมกับความชำนาญในการจัดชั้นเรียน นอกจากนี้ยังพบว่า ครูที่รักการสอนมาก ๆ ตั้งใจสอนดีกว่าครูที่ไม่รักงานการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในห้องเรียนที่เด็กเรียนไม่เก่ง

จากผลงานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า คุณลักษณะของครูที่ดี ได้แก่ ความรู้ทางวิชาการของครู ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน บุคลิกภาพของครู การเตรียมการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผลต้องจัดให้เหมาะสมกับนักเรียน องค์ประกอบของการเป็นครูที่ดีในต่างประเทศมีความสอดคล้องกับมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูสภา ทั้งด้านความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การมีบุคลิกภาพที่ดี และการเป็นผู้นำ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นเหตุผลที่สนับสนุนให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาการปฏิบัติงานของครูจ้างสอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน